Visit www.viacampesina.org for more information, to subscribe to our news updates, and to make a donation.

Number 5, Gloucester Drive,
Eastlea. Harare. Zimbabwe

viacampesina@viacampesina.org

+263 242 746 552

facebook.com/ViaCampesinaOfficial

@via_campesina

tv.viacampesina.org

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශය

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ
අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ
එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශය

- රූප සටහන් පොත -

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශය

- රූප සටහන් පොත -

ප්‍රකාශනය

La Via Campesina,
2020 මාර්තු

චිත්‍ර

Sophie Holin

නිර්මාණය සහ පිටු සැකසුම

Nabajit Malakar

Some rights reserved

This Work is licenced under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International Licence.

පිදුම

ගෝලීය ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රහාරයන්ට
එරෙහිව ක්‍රියාත්මක වෙමින්
ජීවත් වීමට වෙර දරණ ග්‍රාමීය
ප්‍රදේශවල ජීවත්වන බිලියනයක
පමණ වූ ජනතාව වෙනුවෙනි.

සිහිපත් කිරීම

තම භූමිය, බීජ, ජලය සහ
වනාන්තර ආරක්ෂා කර ගැනීමේ
අරගලයේදී සිය ජීවිත හා
ජීවනෝපාය අහිමි වූ දිවි පිදූවන්
සිහිපත් කරමු.

ආරක්ෂා කිරීම

ලෝකයේ සෑම අස්සක් මුල්ලක්
නෑරම විවිධ අනන්‍යතා ඇති
ගොවි කාන්තාවන්ගේ සහ
මිනිසුන්ගේ අයිතිවාසිකම්
ආරක්ෂා කිරීම වෙනුවෙනි.

අන්තර්ගතය

හැඳින්වීම	1
1 වන වගන්තිය : ගොවියා	8
2 වැනි වගන්තිය : රාජ්‍යයන්ගේ පොදු වගකීම්	11
3 වැනි වගන්තිය : සමානාත්මතාව සහ වෙනස්කම් නොකිරීම	15
4 වැනි වගන්තිය : කාන්තාවන්ට නොවෙනස්ව සැලකීම	16
5 වැනි වගන්තිය : ස්වභාවික සම්පත් සහ සංවර්ධනය සඳහා ඇති අයිතිය	18
6 වැනි වගන්තිය : පුද්ගලයාගේ ජීවිතය නිදහස සහ ආරක්ෂාව සඳහා අයිතිය	21
7 වැනි වගන්තිය : සංචරනය කිරීමේ නිදහස	22
8 වැනි වගන්තිය : සිතීමේ, අදහස්වල සහ ප්‍රකාශනයේ නිදහස	25
9 වැනි වගන්තිය : සාමාගමයේ නිදහස	26
10 වැනි වගන්තිය : සහභාගී වීමට ඇති අයිතිය	29
11 වැනි වගන්තිය : තොරතුරු දැනගැනීමේ අයිතිය	30
12 වැනි වගන්තිය : යුක්තිය දිනා ගැනීමේ අයිතිය	32
13 වැනි වගන්තිය : වැඩ කිරීමට ඇති අයිතිය	35
14 වැනි වගන්තිය : ආරක්ෂිත,සෞඛ්‍ය සම්පන්න සේවා පරිසරයක් සඳහා අයිතිය	36
15 වැනි වගන්තිය : ආහාර සහ ආහාර ස්වෛරීත්වය සඳහා ඇති අයිතිය	40

Contents

16 වැනි වගන්තිය : යහපත් ආදායමක් සහ ජීවනෝපාය සහ නිෂ්පාදන මාර්ග සඳහා ඇති අයිතිය 42

17 වැනි වගන්තිය : ඉඩම් අයිතිය 45

18 වන වගන්තිය : පිරිසිදු, ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් භාවිතා කිරීමට සහ කළමනාකරණය කිරීමට ඇති අයිතිය 49

19 වැනි වගන්තිය : බීජ අයිතිය 50

20 වැනි වගන්තිය : ජෛව විවිධත්වයට ඇති අයිතිය 53

21 වැනි වගන්තිය : පිරිසිදු ජල පද්ධති සඳහා ඇති අයිතිය 54

22 වැනි වගන්තිය : සමාජ ආරක්ෂණයට ඇති අයිතිය 57

23 වැනි වගන්තිය : කායික හා මානසික සෞඛ්‍යයට ඇති අයිතිය 58

24 වැනි වගන්තිය : නිවාස අයිතිය 61

25 වැනි වගන්තිය : අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව සඳහා ඇති අයිතිය 62

26 වැනි වගන්තිය : සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් සහ සම්ප්‍රදායික දැනුම 65

27 වැනි වගන්තිය : එක්සත් ජාතීන්ගේ සහ අනෙකුත් අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන වල වගකීම 66

28 වැනි වගන්තිය : පොදු වගකීම් 69

* එක් එක් වගන්ති අංකය අසල සඳහන් මාතෘකා විධිමත් ලෙස සම්මත කරන ලද එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනයේ වගන්ති වල මාතෘකා නොවේ, හඳුනාගැනීමේ සහ සොයා ගැනීමේ පහසුව සඳහා මෙම මාතෘකා මෙහි ඇතුළත් කර ඇත.

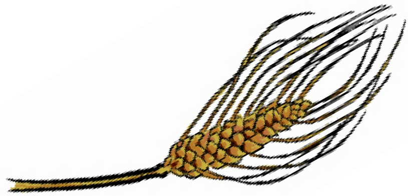

හැඳින්වීම

මේ භූමිය, මේ ජලය, මේ වනාන්තරය - මේ අපියි!

නූතන මානව සමාජය අසාමාන්‍ය අර්බුදයකට මුහුණ දී සිටී. එය වසර සිය ගණනක සිට උඩු දුවමින් පවතින ශිෂ්ටාචාරයේ අර්බුදයකි. ඉන් මූලික වන්නේ ලෝකයේ සමස්ත ධනයෙන් හරි අඩක් "පුද්ගලයින් [1]" කීප දෙනෙකු විසින් අත්පත්කරගෙන පාලනය කිරීමයි. ඔවුන් ස්වභාවධර්මය සහ මනුෂ්‍යත්වය යන දෙකම ලාභය සඳහා, කිසිදු අනුකම්පාවකින් තොරව සූරා කමින් සිටී. ඔවුන්ගේ ක්‍රියාවන්ගේ ප්‍රතිවිපාක මේ වන විට ප්‍රකාශ වෙමින් ඇත. මෙම සටහන ලියන අවස්ථාව වන විටත්, ලෝක ජනතාවගෙන් බහුතරයක් ජීවත් වන්නේ "ලොක් ඩවුන්" තත්වයක් තුළය. කෝවිඩ්-19 සහ එහි බලපෑම සෑම තැනකම සියලුම පොදු සහ පෞද්ගලික සංවාදව වලට මාතෘකා වී ඇත. වෛරසය පැතිරීම නැවැත්වීමට සහ ඔවුන්ගේ පුරවැසියන් බේරා ගැනීමට රජයන් උත්සාහ කරමින් සිටිද්දී, මෙම අර්බුදයේ ආර්ථික බිඳවැටීම නිසා බිලියන සංඛ්‍යාත ජනතාවකගේ ජීවිත හා ජීවනෝපායන් අහිමි වීමේ තර්ජනයක් මතු වී ඇත.

වෛරසයයෙන් කිසිවෙකුට සමාවත් නැත. කෙසේ වෙතත්, බහුතරයකට ගුණාත්මක මහජන සෞඛ්‍ය සේවාවක් ලබා ගැනීමට හැකියාවක් නොමැති ග්‍රාමීය කම්කරුවන්, සංක්‍රමණිකයන්, ගොවීන් සහ ආදිවාසී ජනතාව මෙන්ම වයෝවෘද්ධ සහ දුර්වල සෞඛ්‍ය තත්වයන් ඇති පුද්ගලයින් මෙයින් වඩාත් අවදානමට ලක් වී ඇත. මෙහි ඇති ගැටලුව සෞඛ්‍ය පමණක් නොවේ. ලෝකයේ බොහෝ ප්‍රදේශවල කර්මාන්ත ශාලාවල කම්කරුවන් රැකියා වලින් ඉවත් කරමින් සිටින අතර, ආණ්ඩු විසින් ග්‍රාමීය හා නාගරික කෘෂි වෙළෙඳ පොලවල් වසා දමමින් සිටී. දැඩි නිරෝධායන ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක වන බැවින් කුඩා පරිමාණ ආහාර නිෂ්පාදකයින්ට තම නිෂ්පාදන වෙළෙඳාම් කිරීමට නොහැකි වේ. ධීවරයින්ට මුහුදට යාමට නොහැකි වේ, එඬේරුන්ට තම ගවයන් ඇති කිරීමට නොහැකි වේ. තවද, ආදිවාසීන්ට වනාන්තරවලට යෑම තහනම් කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, ලෝකය ඉක්මනින්ම වැඩිවන කුසගින්න සහ දරිද්‍රතාවට මුහුන දීමට

---

1 බොහෝ දුරට පිරිමින්: ඔක්ස්ෆෑම් ආයතනයේ 2017 වර්ෂයේ වාර්තාවට අනුව, මානව වර්ගයාගේ දුප්පත්ම අර්ධය වන බිලියන 3.6 ක ජනතාව සතු ධනයට සමාන ධනයක් පුද්ගලයින් අට දෙනෙකුට අයිති වේ.

https://www.oxfam.org/en/research/economy-99

නියමිත ව ඇත. මෙම තත්ත්වය පසුගිය දශක දෙක තුළ අප දුටු තත්වයට වඩා කිහිප ගුණයකින් දරුණු විය හැකිය.

මේ අතර, ඒකාධිපති ප්‍රවනතා සහිත රාජ්‍යයන් මෙම අර්බුදය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ක්‍රියාවලීන් බිඳ දැමීමට සහ ක්‍රමානුකූලව සමාගමයේ නිදහස සහ සංවිධානය වීමේ අයිතිය බිඳ දැමීමට අවස්ථාවක් කර ගෙන ඇත.

මේ සියල්ලම සිදු වුණේ කෙසේ ද?

තර්කානුකූලව බලන විට, කෝවිඩ් 19 යනු ගැටලුවක් නොව, හුදෙක් රෝග ලක්ෂණයකි. හරිතාගාර වායු (GHG) විමෝචනය වාර්තාගත ලෙස ඉහළ ගොස් ඇති, ප්‍රකෘතිය පෙර නොවූ විරූ වේගයකින් රත් වෙමින් පවතින තත්වයක් තුළ මේ වන විටත් මානව වර්ගයා ජීවත් වන්නේ අවසන් අඩියේ ය. 2019 දී, එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ අන්තර් රාජ්‍ය මණ්ඩලය (IPCC) මගින් "දේශගුණික විපර්යාස සහ ඉඩම්" නමින් වාර්තාවක් නිකුත් කර ඇති අතර, එම වාර්තාව මගින් කාර්මික කෘෂිකර්මාන්තය සහ කාර්මික පශු සම්පත් පද්ධති ගොඩබිම, වනාන්තර, ජලය සහ හරිතාගාර වායු විමෝචනය මත ඇති කර ඇති විනාශකාරී බලපෑම නැවත නැවතත් හෙළිදරව් කර ඇත. IPCC වාර්තාව එළිදැක්වීමෙන් මාස කිහිපයකට පසු, ඇමේසන්, ඕස්ට්‍රේලියාව සහ මධ්‍යම අප්‍රිකාව පුරා ලැව්ගිනි පැතිරෙන්නට පටන් ගත් අතර, ඒ මගින් මෙම සියවසේ දී විනාශකාරී කාලගුණික තත්ත්වයන් ඇති වන භයානක තත්වයන් අපට මතක් කර දී ඇත. විශාල ගොවිපලවල් සහ බහුජාතික කෘෂි ව්‍යාපාර ප්‍රකෘතියේ සීමිත සම්පත් මත දැවැන්ත පීඩනයක් එල්ල කරනවා සේම, ඔවුන් මිනිසුන් ඇතුළු සියලුම ජීවීන්ගේ සෞඛ්‍යය විශාල අවදානමකට ලක් කරයි. බහුජාතික සමාගම් විසින් පාලනය කරනු ලබන කෘෂිකර්මාන්තයකින් ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා සහ අනෙකුත් රෝග කාරක මතුවන ආකාරය ලේඛනගත අධ්‍යයනයන් කිහිපයක් මගින් මේ වන විටත් අනාවරණය කර ඇත.

නමුත් මේ කාර්මික කෘෂිකාර්මික සංකීර්ණතා දවසකින් ඇති කළ ඒවා නොවේ. මෙම ක්‍රමයේ වඩාත්ම වැදගත් සක්‍රීයකාරකය වූයේ ධනවාදය සහ එහි නිදහස් ව්‍යාප්තිය සඳහා ඉඩ සලසන නව ලිබරල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් ය. මිනිස් තණ්හාවේ පෙළඹවීමේ සහ බලගතු ආයතනික අවශ්‍යතා මත ධනවාදයේ අනුගාමිකයින් විසින් ස්වභාවධර්මය වෙනුවට කර්මාන්තශාලා ගඩොල්, විමිනි සහ කාර්මික හරිතාගාර ආදේශ කළහ. ඔවුන් ප්‍රකෘති ග්‍රහලෝකයේ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ අඩු සැලකිල්ලක් දක්වමින් ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල එන්ජිමක් ලෙස නගර ගොඩනගා ගත්හ. එසේ කරද්දී ගම්මාන, වෙරළබඩ වනාන්තර සහ එහි ජීවත් වූ මිනිසුන් නොසලකා හැරියහ. ඔවුන් ධනවත් සංචාරකයින් සඳහා විශාල වතු හෝ සුඛෝපභෝගී හෝටල් ඉදිරිකිරීමට ගස් කපා, ඛනිජ සඳහා පොළොව හෑරූහ. සෑම විටම, එම වටපිටාව සමඟ සහජීවනයෙන් ජීවත් වූ මිලියන ගණනක් ජනයා නෙරපා හරිමින්, කාර්මීකරණයේ ඒකීය ආකෘතියක් ලෝක ජනතාව මත පටවනු ලැබුවේ තෝරාගත් කිහිප දෙනෙකු විසිනි. එයට විරුද්ධ වූවන් සමච්චලයට, හිංසාවට, සිරගත කිරීමට සහ නීතියකින් තොරව මරා දමන ලදී.

විසිවන ශතවර්ෂයේ මැද භාගයේ සිට, ලෝක වෙළෙඳ සංවිධානය, ලෝක බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වැනි ආයතනවල සහාය ඇතිව අන්තර්ජාතික සමාගම් සහ ඔවුන්ගේ මිත්‍ර ආණ්ඩු කාර්මික ව්‍යාප්තිය නිසා සිදුවන මානව හානිය නොසලකා හරිමින් ගිවිසුම් අත්සන් කළහ. ගෝලීයකරණයේ ප්‍රවර්ධකයින් විසින් රාජ්‍ය සේවා පුද්ගලීකරණය සහ නියාමනය කිරීම දිරිමත් කරන නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම් සකස් කරන ලදී. අවසානයේ එහි ප්‍රතිඵල ලෙෂ මහජන සෞඛ්‍ය පද්ධති බිඳවැටීම සහ ග්‍රාමීය සහ නාගරික ප්‍රජාවන් අන්ත අවදානම් වලට තල්ලු කිරීම සිදු විය.

කෝවිඩ්-19 මෙම අවදානම් කුරිරු ලෙස හෙළිදරව් කරන ලද අවස්ථාවකි. මෑත කාලීනව මනුෂ්‍ය වර්ගයාට පහර දුන් සියලුම උණ සන්නිපාතයන්, විවිධත්වය නැති කරමින් ඒක ජාතීය නිෂ්පාදනයන් කිරීමේ හානිය සහ බලපෑම පෙන්වා දෙයි. මෙම විශේෂිත කෘෂි පරිසරය තුළ මාරාන්තික රෝග කාරක විකෘති ඇති වීම සහ මතුවීම, සෞඛ්‍ය සම්පන්න, විවිධත්වය සහ දේශගුණික වශයෙන් සුදුසු ආහාර දේශීය නිෂ්පාදනය වෙනුවට ලෝකයේ සෑම තැනකදීම එකම රස දෙන කර්මාන්තශාලා වලින් නිෂ්පාදනය කරන ලද සමජාතීය ආහාර පද්ධතියක් ඇති කිරීම විසින් දෙන ලද ප්‍රතිඵලයකි.

සමාජ ව්‍යාපාරවලින් සහ සිවිල් සමාජයෙන් පුන පුනා කළ අනතුරු ඇඟවීම් කෙරෙහි ආණ්ඩු එතරම් තැකීමක් කළේ නැත. ධනවාදය ව්‍යාප්ත වීමත් සමඟ, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්, ධීවරයින්, එඬේරුන්, ශිල්පීන් සහ තවත් බොහෝ මිනිසුන් ගැන සියලු දෙනාට අමතක විය. ප්‍රාග්ධනයේ ගම්බද ආක්‍රමණය විසින් සිවිල් යුද්ධ, සංක්‍රමණ, සෞඛ්‍යයට අහිතකර පරිසරය සහ දැඩි පීඩනය නිසා කෝපයට පත් මිනිසුන් විසින් විනාශ කරන ලද ලෝකයක් ගෙන ආවේය. එවැනි දුෂ්කර තත්වයන්ට මිනිසුන් දක්වන ප්‍රතිචාරය සැමවිටම ප්‍රසන්න නොවේ. ලෝකයේ බොහෝ ප්‍රදේශවල, කලකිරුණු මිනිසුන්, වෛරය, ප්‍රාචීනවාදය සහ බෙදීම් වලින් ශක්තිය ලබා ගන්නා දක්ෂිණාංශික මතවාදයන්හි ඒකවර්ණය සොයා යෑම ඇරඹී තිබේ. සම්පත් සහ දෛනික වැටුප් සඳහා පොරකෑමට සිදුවන ලෝකයක එකිනෙකා පිළිබඳ සැකය සහ සතුරුකම ප්‍රබලව මතුවන බව හඳුනාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ධනවාදය මෙම ධ්‍රැවීකරණය වූ ලෝකය නිර්මාණය කළ අතර එහි දී තරගකාරීත්වය මගින් මිනිසුන් අතර සහයෝගය නැති කරන ලදී.

කෙසේ වෙතත්, සියලු බලාපොරොත්තු සුන් වී නැත. මෙම අර්බුදවලින් වඩාත්ම පීඩාවට පත් වූවන් විසින් නායකත්වය දෙන සහ ජාත්‍යන්තරවාදයේ, සහයෝගීතාවයේ සහ විවිධත්වයේ ශක්තිය මත ගමන් කරන මිනිසුන්ගේ තල්ලුවක් මගින් ධනවාදය බිඳ දමා සමාජීය වශයෙන් සාධාරණ හා සමාන ලෝකයක් අපට ගොඩ නැගිය හැකිය.

දැනුවත් කරන්න, සංවිධානය කරන්න, අරගල කරන්න!

1993 සිට ලා වියා කම්පසිනා ව්‍යාපාරය හරහා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වෙසෙන මිලියන සංඛ්‍යාත ජනතාවක් විසින් ඇතිවෙමින් පවතින විපත ගැන ලෝකයට අනතුරු අඟවමින් සිටිති. ගෝලීය ප්‍රාග්ධනයේ බලහත්කාරයට එරෙහිව දශකයක් පුරා කරන ලද අරගලයකින් පසුව, ලා වියා කම්පසිනා ව්‍යාපාරය විසින් ජනතාවගේ භූමි ප්‍රදේශ, බීජ, ජලය, වනාන්තර පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ජාත්‍යන්තර නීතිමය රාමුවක් ගොඩ නගා ගැනීම සඳහා යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කර ඒ සඳහා ක්‍රියාකාරීත්වයක් ආරම්භ කරන ලදී. දීර්ඝ වසර දාහතක් පුරා, ආසියාවේ, අප්‍රිකාවේ, ඇමරිකාවේ සහ යුරෝපයේ ගොවීන්, කම්කරුවන්, ධීවරයි-න් සහ ආදිවාසී ජනතාව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය තුළ සහ ඉන් පිටත ඉවසීමෙන් සහ නොකඩවා සාකච්ඡා කරමින්, ඔවුන්ගේ නෙරපා හැරීමේ සහ බලාපොරොත්තු සුන්වීම පිළිබඳ අදහස් බෙදා ගත්හ. මෙම සාකච්ඡා ක්‍රියාවලිය ව්‍යාපාරයේ ක්‍රියාකාරීන් උත්ප්‍රේරණය කළ අතර, ඒ මගින් වඩාත් ප්‍රබල ලෙස අරගල කිරීමට ඔවුන්ට හැකි විය. මිත්‍ර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, අනෙකුත් ආහාර නිෂ්පාදකයින්ගේ සමාජ ව්‍යාපාර, විද්වතුන් සහ ප්‍රගතිශීලී රජයන් ද මේ සඳහා අවස්ථාවක් ගොඩනැගීමට උපකාරී වෙමින් ජාත්‍යන්තර නීති යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කර ගැනීමට දායක දැක්වීය.

2018 දෙසැම්බර් 18 දින, මෙම උත්සාහයන් අවසානයේ ඵල දැරූ අතර, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනය (UNDROP) සම්මත කරන ලදී. මෙම ප්‍රකාශනය මගින් ගොවීන් හුදු "අයිතිවාසිකම් ඉල්ලා සිටින පිරිසක්" පමණක් ලෙස නොසලකන ලෙස දක්වා ඇත. ඒ වෙනුවට, එය අර්බුද ජය ගැනීමේ මූලික ක්‍රියාකාරීන් ලෙස ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ගොවීන් සහ ජනතාව හඳුන්වා දෙයි. මෙම එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනය ග්‍රාමීය ජන ව්‍යාපාරවල අරගල සහ යෝජනා ශක්තිමත් කිරීමේ උපායමාර්ගික මෙවලමකි. ලෝකයට ආහාර සපයන ගොවීන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා සියලුම ආයතන මට්ටමින් නීති සම්පාදනය සහ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මග පෙන්වීම් සඳහා එය නීතිමය සහ ජාත්‍යන්තර දැක්මක් ද ඉදිරිපත් කරයි.

ඉඩම්, බීජ සහ ජෛව විවිධත්වය සඳහා ඇති අයිතිය මෙන්ම ආහාර ස්වෛරීත්වය තුළ ගොඩ නැගී ඇති 'සාමූහික අයිතිවාසිකම්' කිහිපයක් පිළිබඳ ප්‍රකාශනයේ හරය කේන්ද්‍රගත වේ. ආහාර ස්වෛරීභාවය යනු ජනතාවගේ ආහාර සහ කෘෂිකාර්මික පද්ධති තීරණය කිරීමට ඇති අයිතිය සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න සහ සංස්කෘතික වශයෙන් සුදුසු ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමට සහ පරිභෝජනය කිරීමට ඇති අයිතියයි.

ඔවුන්ගේ වගකීම් සඳහා කැප වූ අද්විතීය වගන්තියක් තිබීම හැරුණු විට, එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනයේ එක් එක් වගන්තියේ සාමාජික රටවල් සඳහා බැඳීම් සහ නිර්දේශ මාලාවක් ඇතුළත් වේ. ප්‍රකාශනයේ මෙම වගන්ති ගොවීන්ගේ අයිතිවාසිකම් පමණක් නොව, ඒවා සහතික කිරීම සඳහා රාජ්‍යයන් විසින් ගොඩ නැගිය යුතු යාන්ත්‍රණ සහ ක්‍රියාකාරීත්වයන් ද පැහැදිලි කරයි. විවිධ ජාතික සන්දර්භයන් තුළ මෙම ප්‍රකාශනය ඒ ඒ ස්-වදේශීය භාෂාවන්ට පරිවර්තනය කර ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම දැන් ලෝකයේ සෑම අස්සක් මුල්ලක් නෑරම එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජික රටවල්, සමාජ ව්‍යාපාර සහ සිවිල් සමාජය මත පවතී.

අප මෙහි ඉදිරිපත් කරන පින්තූර පොත එක්සත් ජාතීන්ගේ මෙම ප්‍රකාශනයේ පැති කිහිපයක් ගවේෂණය කරයි. තරුණ ක්‍රියාකාරිනියක සහ ලා වියා කම්පසිනා හි ආධාරකරුවෙකු වන සොෆී හොලින් විසින් නිර්මාණය කරන ලද ආකර්ෂණීය පින්තූර හරහා, මෙම පොත එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනයේ අන්තර්ගතය ජනතාව අතර ප්‍රචලිත කිරීම සහ ග්‍රාමීය ප්‍රජාවන් අතර ඒ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම අරමුණු කරයි. මුලින් ඉංග්‍රීසි, ස්පාඤ්ඤ සහ ප්‍රංශ භාෂාවෙන් නිෂ්පාදනය කරන ලද මෙම පොත, සමාජ ව්‍යාපාර සඳහා දේශීය භාෂාවලට අනුවර්තනය කිරීමට සහ පරිවර්තනය කිරීමට විවෘත මූලාශ්‍ර ලේඛණයක් ලෙස ද ලබා ගත හැකිය.

ලා වියා කම්පසීනා ලෙස, අපි ප්‍රජාවන් බලමුලු ගැන්වීමට සහ දේශපාලන පුහුණු සංවිධානය කිරීමට මෙම පොත භාවිතා කළ යුතුය. ගොවීන් ආරක්ෂා කිරීමේ නීතිමය ක්‍රියා පටිපාටිවල දී ප්‍රකාශනය භාවිතා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එක්සත් ජාතීන්ගේ මෙම ප්‍රකාශනය ක්‍රියාත්මක කිරීම අරමුණු කරගත් කලාපීය හා ජාතික උපාය මාර්ග සංවර්ධනය කරන ලෙස සමාජයෙන් ඉල්ලා සිටීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ජනතාවගේ ආහාර ස්වෛරීභාවය සහතික කිරීම සඳහා නිෂ්පාදනය කරන අයගේ ගෞරවය සහ යුක්තිය සහතික කිරීමේ ඔවුන්ගේ වගකීම ඉටු කිරීමට, සෑම තරාතිරමකම අපගේ රජයන්ට සහ පාලන ආයතනවලට බලපෑම් කිරීමට මෙම පොත අපට හැකියාව ලබා දේ.

ග්‍රාමීය හා නාගරික ජනතාව, ගොවීන් සහ කම්කරුවන්, ආහාර නිෂ්පාදකයින් සහ පාරිභෝගිකයින් අතර සහයෝගීතාව ඇති කිරීම ගෝලීය ප්‍රාග්ධනයට එරෙහි අපගේ එකම ආයුධයයි. අපගේ ජනතාව දැනුවත් කිරීම සහ අපගේ ග්‍රාමීය තරුණයින් ගොඩනැගීම අපගේ අරගලයේ කේන්ද්‍රය වේ. ධනවාදය විලේවිඡ ලෙස අපෙන් උදුරාගත් ලෝකය යළි ගොඩ ගනිමු. මේ භූමිය, මේ ජලය, මේ වනාන්තරය අප මිස අන් කිසිවක් නොවන බව අපි අවධාරණය කරමු. මෙම පොත ජීවිතය ආරක්ෂා කිරීමේ මෙම විශාල අරගලයේ එක් මෙවලමක් පමණි. අපි ඉදිරියට යමු!

ලා වියා කම්පසීනා,
මාර්තු 2020

ගැමි ගොවි ව්‍යාපාරයක් ගොඩනැඟීමේ ගමනට උදව් කර ගනිමු.

දශක හතකට වඩා වැඩි කාලයක් ලොව පුරා වර්ධනය වූ වර්තමාන කෘෂිකාර්මාන්තය තුළින් ඇති කළ සීමාකම් හා අර්බුදයන් විසඳා ගැනීමට දරන උත්සහායන්ද අඛණ්ඩව සිදු විය. ඒ වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමේදී කෘෂිකර්මාන්තය හුදෙක්ම නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් පමණක්ම නොව එය දැවැන්ත දේශපාලන හා ආර්ථික මැදිහත්වීමක් බව තේරුම් ගෙන ඇත. ඒ නිසාම ගොවියෙක් හෝ නිෂ්පාදකයෙක් වන පුද්ගලයෙක් තවත් විටක පාරිභෝගිකයෙකු ලෙසද කටයුතු කරන්න සිදුව තිබෙනවා. මෙයින් අපිට හැගෙන්නේ නිෂ්පාදකයාත්, පරිභෝගිකයාත් පාලනය කළ හැකි හා ඔවුන් වෙනුවෙන් තීරණ ගන්නා වෙනත් අතර මැදි කණ්ඩායමක් සිටින බවයි. ඔවුන් ශක්තිමක්ව සංවිධානාත්මකව මැදිහත්වන පිරිසක් බවයි. මොවුන් දැවන්ත වෙළෙඳපොලක් හිමි බහුජාතික සමාගම්, ව්‍යාපාරිකයන්, අයෝජකයන් හා නිෂ්පාදන සමාගම්ය. මෙවැනි කණ්ඩායම්වලට අවශ්‍ය රාජ්‍ය ආරක්ෂාව, රැකවරණය, නීතිමය රැකවරණය, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය, රාජ්‍ය ආයතන හා නිළධාරීන් පිරිසක් ගොඩනැගීම, දැනුම හා චින්තනය වෙනස් කිරීමට බුද්ධිමතුන් යොදා ගැනීම, විකල්පයන් පිළිබඳ පවතින අත්දැකීම් විනාශ කිරීම මෙන්ම දැඩිව වෙළෙඳ පොල පමණක් විශ්වාස කර කටයුතු කළ යුතු බවට වූ තත්ත්වයන් නිර්මාණය වීමට ඉඩ හරිමින් තිබේ.

වර්ධනය වන මෙවැනි තත්ත්වයට එරෙහිව වසර 30 පෙර ලොව පුරා සුලු පරිමාණ ආහාර නිෂ්පාදනයේ යෙදී සිටින ගැමිගොවින් එකතුවී ගෝලීය ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළහ. ලා වියා කැම්පසිනා නමින් රටවල් 81 ක මිලියන 200 කට වඩා ජනතාවගේ නියෝජනයක් සහිතව ලොව පුරා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයක, කාර්මික හෝ කුඩා පරිමාණ කෘෂිකර්මාන්තයක, බෝග වගාවක, පශු සම්පත් ඇති කිරීමක, එඬේර පාලනය, මසුන් ඇල්ලීමක, වන වගාව, දඩයම් කිරීම හෝ එක් රැස් කිරීම සහ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත හස්ත කර්මාන්තයේ හෝ ඒ ආශ්‍රිත රැකියාවක නිරත වන ඕනෑම පුද්ගලයෙකු හට තමන්ගේ කටයුතු වලට බාධා කරමින් තිබෙන සියලු ආකාරයේ දේශපාලන හා ආර්ථික මැදිහත්වීම් පරාජය කිරීමට ගොඩනගන ලද ජාත්‍යාන්තර ව්‍යාපාරයයි. එම ව්‍යාපාරයේ මූලිකත්වයෙන් පසුගිය වසර 20 පුරා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයට සමග සිදුකළ මැදිහත්වීම ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2018 දෙසැම්බර් 17 වන දින ගොවීන් සහ අනෙකුත් ප්‍රදේශවල වැඩකරන පුද්ගලයින්ගේ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රකාශනය සම්මත කර ගැනීමට හැකි විය.

එය සම්මත වූ පමණින් අදාල ප්‍රඥප්තිය මූලික වූ කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති, නීති හා අණපනත් වෙනස් කර ගැනීමට රාජ්‍යයන් කටයුතු නොකරයි. ඒ සඳහා අවස්ථාවක් ඇති කර ගැනීමට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතන හෝ මූල්‍ය බලය හිමි සමාගම් ආණ්ඩුවලට ඉඩ නොදෙනු ඇත.

දීර්ඝ කාලයක් විවිධ රටවල ජීවත් වන විවිධ කණ්ඩායම් විසින් තමා විඳිමින් සිටි සැබෑ ගැටලු හා ඒ ගැටලු විසඳා ගැනීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වන්නා වූ සමස්ත පරිවර්තනය සිදු කල යුත්තේ කෙසේද යන්නත්, එහි අන්තර්ගතය පිළිබඳවත්, වෙනස් කිරීම සඳහා නිශ්චිත යෝජනා සහිතව තේමාවන් 28 ඔස්සේ ප්‍රකාශනය සකස් කර ඇත. එය තුල ඉතා පැහැදිලිව නව ලිබරල් ආර්ථික හා දේශපාලන වැඩපිළිවෙල අභියෝගයට ලක් කොට ඇත. ජනතාවත්, සොබාදහමත් ආරක්ෂා කළ හැකි මාවතක් පෙන්වා දීමට හැකිව තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවද 2018 වර්ෂයේදී මෙම ප්‍රඥප්තිය සඳහා එකතාව පල කරමින් ඡන්දය ලබා දෙන ලදී. නමුත් ඒ ඔස්සේ යමින් වර්ධනය වෙමින් පවතින ආහාර, පෝෂණය, දුප්පත්කම, වෙළෙඳපොල සීමාකම්, නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම්, සම්පත් අහිමිවීම්, තීරණ ගැනීමේ බලය, ආදී සැබෑ ගැටලු වලට විසඳුම් සොයා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත. ලා වියා කැම්පසිනා ගැමි ගොවීන්ගේ ගෝලීය ව්‍යාපාරයේ ලංකීය නියෝජිතයා ලෙස ඉඩම් හා කෘෂිකර්ම ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාරය වන අප ගෝලීය ව්‍යාපරය ආරම්භ අවස්ථාවේ සිට මේ දක්වා කටයුතු කරමින් සිටින්නේ රට තුළ සැබෑ ගොවි ජන ප්‍රතිසංස්කරණයක් ඇති කර ගැනීම උදෙසාය.
ඒ ගමන ශක්තිමත් කර ගැනීමට මෙම ප්‍රඥප්තිය ප්‍රධාන උපායමාර්ගික ලියවිල්ලක් ලෙස යොදා ගැනීමටත්, ඉදිරියේදී රාජ්‍ය විසින් කෘෂිකර්මාන්තයට අදාලව සිදුකරන ඕනෑම මැදිහත්වීමක් දෙස තියුණු දේශපාලන හා ආර්ථික පදනමකින් සලකා බැලීමට බෙහෙවින් උපකාරී වේ. එමගින් ගැමි ගොවි ජනතාව සංවිධානය කිරීමට අවස්ථාවක් උදාවෙනු ඇත. ඒ සඳහා ප්‍රකාශනය සිංහල භාෂාවෙන් පරිවර්තනය කිරීමට අවස්ථාවක් ලබා දුන් ලා වියා කැම්පසිනා දකුණු ආසියානු කලාපයේ එකතුවටත්, පරිවර්තනය සිදුකළ මාධ්‍යවේදී රතීන්ද්‍ර කුරුවිට ත් ස්තුතිය පුද කරමු.

ගැමි ගොවි ව්‍යාපාරයක් අවසාන වශයෙන් ගොඩනගා ගැනීමටත් එය ගෝලීය ව්‍යාපාරයන් තුල සක්‍රීය දායකත්වයක් ලබා දෙන ව්‍යාපාරයක් වීම මගින් ආනාගතය සඳහා අපට සුබ සිහින දැකිය හැකි වනු ඇත. එවැනි තත්ත්වයන් ගොඩනැගීමට මෙම ලියවිල්ල ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ලෙස සියලු දෙනාගෙන් ඉල්ලා සිටිමු.

චින්තක රාජපක්ෂ
මෙහෙයුම්කරු
ඉඩම් හා කෘෂිකර්ම ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපාරය.

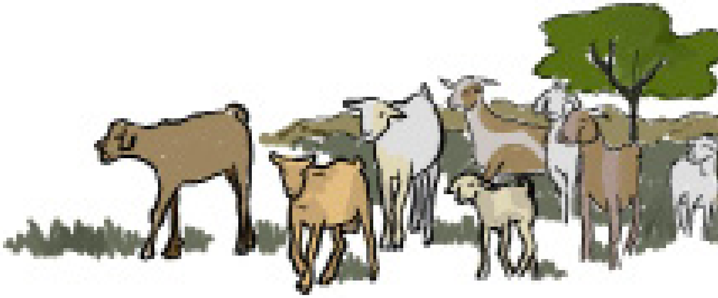

1 වන වගන්තිය : f .dúhd

1. මෙම ප්‍රකාශනයේ අරමුණු උදෙසා, යැපුම් සහ/හෝ වෙළෙඳපොළ සඳහා තනිව හෝ තවත් පුද්ගලයන් සමග හෝ ප්‍රජාවක් ලෙස කුඩා පරිමාණයේ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන කාර්යයන්හි නියැලෙන හෝ නියැලීමට අපේක්ෂා කරන, සහ පවුලේ හෝ ගෘහාශ්‍රිත ශ්‍රමය සහ ශ්‍රමය සංවිධානය කිරීමේ වෙනත් මුදල් නොලබන ක්‍රම මත අවශ්‍යයෙන්ම අනන්‍ය වශයෙන් නොවන නමුත් සැලකිය යුතු ලෙස රඳා පවතින මෙන්ම, භූමිය කෙරෙහි විශේෂ යැපීමක් සහ බැඳීමක් ඇති ඕනෑම පුද්ගලයෙක් ගොවියෙකු යන්නෙන් අදහස් වන්නේ ය.

2. මෙම ප්‍රකාශනය ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයක, කාර්මික හෝ කුඩා පරිමාණ කෘෂිකර්මාන්තය, බෝග වගාව, පශු සම්පත් ඇති කිරීම, එඬේර පාලනය, මසුන් ඇල්ලීම, වන වගාව, දඩයම් කිරීම හෝ එක්රැස් කිරීම සහ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත හස්ත කර්මාන්තයේ හෝ ඒ ආශ්‍රිත ක්‍රියාවක නිරත වන ඕනෑම පුද්ගලයෙකු හට අදාළ වන්නේ ය. එය ගොවීන්ගේ පවුල්වල යැපෙන්නන් හට ද අදාළ වේ.

3. මෙම ප්‍රකාශනය භූමියේ වැඩ කරන ආදිවාසී ජනතාවට සහ ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවන්ට, ගොදුරු බිම් මාරු, නොමැඩික් (සංචාරක) සහ අර්ධ නොමැඩික් ප්‍රජාවන්ට සහ උක්ත ක්‍රියාකාරකම්වල නියැලී සිටින ඉඩම් නොමැති පුද්ගලයන්ට ද අදාළ වේ.

4. මෙම ප්‍රකාශනය සංක්‍රමණ තත්ත්වය නොසලකා සියලුම සංක්‍රමණික සේවකයින් ඇතුළු කුලියට ගත් සේවකයින්ට සහ වතුකරයේ, කෘෂිකාර්මික ගොවිපලවල, වනාන්තරවල සහ ජලජීවී වගාවේ සහ කෘෂිකාර්මික කර්මාන්ත ව්‍යවසායන්හි ගොවිපළ වල නියැලී සිටින සෘතුමය ස්වභාවයේ සේවකයින් හට තවදුරටත් අදාළ වේ.

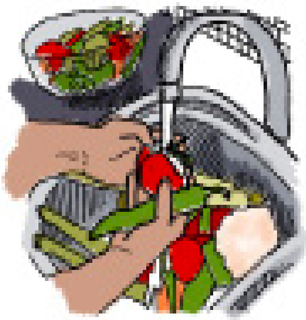

ගොවීන්ට සම්බන්ධ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේදී රාජ්‍යය විසින් ගොවීන්ගේ අයිතිය ආරක්ෂා කළ යුතුය

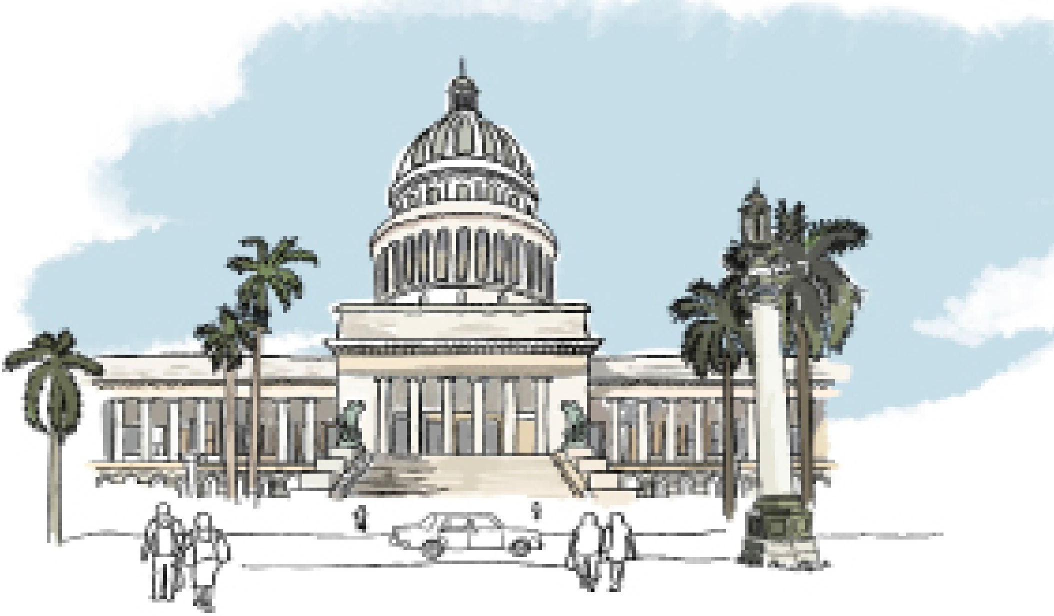

2 වන වගන්තිය : rdcHhkf. fmdÿ j.lï

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට රාජ්‍යයන් ගරු කළ යුතු අතර ඒවා ආරක්ෂා කිරීමත් ඉටු කිරීමත් සිදු කළ යුතු වන්නේ ය. ඔවුන් විසින්, මෙම ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇති කඩිනමින් තහවුරු කළ නොහැකි අයිතීන් ප්‍රගතිශීලී ලෙස පූර්ණ වශයෙන් සාක්ෂාත් කර ගැනීම උදෙසා ව්‍යවස්ථාදායක, පරිපාලනමය සහ වෙනත් සුදුසු පියවරයන් කඩිනමින් ගත යුතු වන්නේ ය.

2. මෙම ප්‍රකාශනය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී, වෙනස් කොට සැලකීමේ විවිධ ස්වභාවයන් සඳහා විසඳුම් ලබා දීම සැලකිල්ලට ගනිමින්,වැඩිහිටි පුද්ගලයින්, කාන්තාවන්, තරුණ ප්‍රජාව, ළමුන් සහ ආබාධ සහිත පුද්ගලයින් ඇතුළු ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් සහ විශේෂ අවශ්‍යතා කෙරේ විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය.

3. රාජ්‍යයන් විසින් නීති පද්ධතිය හා ප්‍රතිපත්ති, ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට බලපාන වෙනත් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන් සම්මත කර ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර, ආදිවාසීන් පිළිබඳ නිශ්චිත නීති සම්පාදනයන් නොසලකා නොහරිමින්, ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන අනෙකුත් ජනතාව සමග ඔවුන්ගේ නියෝජිතායතන හරහා සද්භාවයෙන් සාකච්ඡා කර සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ යුතු අතර, මෙහි දී, තීරණ ගැනීමට පෙර එම තීරණ වලින් පීඩාවට පත් විය හැකි ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන අනෙකුත් පුද්ගලයින් සමග සම්බන්ධ වී ඔවුන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමත්, විවිධ පාර්ශ්ව අතර පවත්නා බල අසමතුලිතතාවන් සැලකිල්ලට ගනිමින් ඔවුන්ගෙන් ලැබෙන දායකත්වයට ප්‍රතිචාර දැක්වීම හා ආශ්‍රිත තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්හි දී තනි පුද්ගලයින්ගේ සහ කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාකාරී, නිදහස්, ඵලදායී, අර්ථවත් සහ දැනුවත් සහභාගීත්වය සහතික කිරීම සිදු කළ යුතු වන්නේ ය.

4. රාජ්‍යයන් විසින් සිය මානව හිමිකම් බැඳීම්වලට අනුකූල වන පරිදි තමා පාර්ශ්වයක් ලෙස බැඳී ඇති අදාළ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම් සහ ප්‍රමිතීන් ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ට අදාළ වන පරිදි විස්තාරණය කිරීම, අර්ථ නිරූපණය කිරීම සහ අදාළ කරගැනීම සිදු කළ යුතු වන්නේ ය.

2 වන කොටස: rdcHhk f. fmdÿ j. lï ^b;ß fldgi&

5. රාජ්‍යයන් විසින් තනි පුද්ගල ක්‍රියාකාරීන් සහ සංවිධාන, පාරජාතික ආයතන සහ අනෙකුත් ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායන් වැනි රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාකාරීන් නියාමනය කිරීමට හැකි සහ ගොවීන්ගේ හා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ශක්තිමත් කළ හැකි හැකි තත්ත්වයක සිටින බව සහතික කිරීමට අවශ්‍ය සියලු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු ය.

6. මෙම ප්‍රකාශනයේ කාර්යයන් සහ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම උදෙසා දරනු ලබන ජාතික ප්‍රයත්නයන්ට සහය දැක්වීම සඳහා රාජ්‍යයන් විසින් ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවයේ වැදගත්කම හඳුනාගනිමින්, වෙනත් කරුණු අතර, රාජ්‍යයන් අතර සහ සුදුසු පරිදි, අදාළ ජාත්‍යන්තර සහ කලාපීය සංවිධාන සහ සිවිල් සමාජය, විශේෂයෙන් ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සංවිධාන සමග හවුල්කාරිත්වයන් මගින් මේ සම්බන්ධයෙන් උචිත සහ ඵලදායී පියවර ගත යුතුය. එවැනි පියවරයන්ට පහත කරුණු ඇතුළත් විය හැකිය.

(අ) ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන වැඩසටහන් ඇතුළුව අදාළ ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාව අන්තර්කරණීය බවත්, ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන අනෙකුත් ජනතාවට ප්‍රවේශ විය හැකි සහ අදාළ වන බවටත් සහතික කිරීම.

(ආ) තොරතුරු, අත්දැකීම්, පුහුණු වැඩසටහන් සහ යහ භාවිතයන් හුවමාරු කර ගැනීම සහ බෙදාහදා ගැනීම ඇතුළුව ධාරිතාව ගොඩනැගීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම සහ සහාය වීම·

(ඇ) පර්යේෂණ වලදී සහ විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණික දැනුම වෙත ප්‍රවේශ වීමට දක්වන සහයෝගීතාව සඳහා පහසුකම් සැලසීම·

(ඈ) අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟ වූ කොන්දේසි මත, ප්‍රවේශය සහිත තාක්ෂණයන්ට ප්‍රවේශ වීමට පහසුකම් සැලසීම සහ ඒවා බෙදා හදා ගැනීම මගින් සහ තාක්ෂණ පැවරීම හරහා සුදුසු පරිදි, විශේෂයෙන් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වෙත තාක්ෂණික සහ ආර්ථික සහය ලබා දීම·

(ඉ) අත්‍යන්ත ආහාර මිල නම්‍යතාව සහ සමපේක්ෂනයේ ආකර්ශනීය බව සීමා කිරීමට සහාය වනු පිණිස ගෝලීය මට්ටමේ වෙළෙඳපල ක්‍රියාකාරිත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සහ ආහාර සංචිත ඇතුළු වෙළෙඳපල තොරතුරු වෙත කාලීන ප්‍රවේශය සඳහා පහසුකම් සැලසීම.

සුළු ගොවීන්ට වෙනස්කම් වලින් තොරව සමානාත්මතාවයෙන් ජීවත්වීමට අයිතියක් ඇත

3 වන වගන්තිය: iudkd;u;djh iy fjkilï fkdlÍu

1. ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය, මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය සහ අනෙකුත් සියලුම ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ලේඛනවල පිළිගෙන ඇති සියලු මානව හිමිකම් සහ මූලික නිදහස සම්පූර්ණයෙන්ම භුක්ති විඳීමේ අයිතියක් ඇති අතර සම්භවය, ජාතිකත්වය, ජාතිය, වර්ණය, පෙළපත, ස්ත්‍රී/පුරුෂභාවය, භාෂාව, සංස්කෘතිය , විවාහක/අවිවාහක තත්ත්වය, දේපළ, ආබාධිතභාවය, වයස, දේශපාලන හෝ වෙනත් මත, ආගම, උපත හෝ ආර්ථික,සමාජයීය හෝ වෙනත් තත්ත්වයක් මත පදනම්ව ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී කිසිදු ආකාරයක වෙනස් කොට සැලකීමකින් තොර විය යුතු ය.

2. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට සංවර්ධනය සඳහා ඔවුන් සතු අයිතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛතා සහ උපාය මාර්ග පිළිබඳව තීරණය කිරීමේ සහ සංවර්ධනය කිරීමේ අයිතිය ඇත.

3. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයන්ට එරෙහිව සිදු වන බහුවිධ සහ අන්තර්ඡේදන ස්වභාවයේ වෙනස් කොට සැලකීම් ඇතුළුව වෙනස් කොට සැලකීම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමට හේතු වන හෝ උපකාර වන කොන්දේසි ඉවත් කිරීම සඳහා රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු පියවර ගත යුතු වන්නේ ය.

4 වන වගන්තිය: ldk ;djkg fkdfjkij ie, lu

1. ගොවි කතුන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් කාන්තාවන්ට එරෙහි සියලු ආකාරයේ වෙනස් කොට සැලකීම් තුරන් කිරීමටත්, පුරුෂ හා කාන්තා යන දෙපක්ෂය අතර සමානාත්මතාවයේ පදනම මත ඔවුන් පූර්ණ වශයෙන් හා සමාන ලෙස සියලුම මානව හිමිකම් සහ මූලික නිදහස භුක්ති විඳින බවත්, ග්‍රාමීය ආර්ථික, සමාජයීය, දේශපාලනික සහ සංස්කෘතික සංවර්ධනය නිදහසේ හඹා යාමට, ඊට සහභාගී වීමට සහ ඉන් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට ඔවුනට හැකි බවත් සහතික කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ සවිබල ගැන්වීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමටත් රාජ්‍යයන් විසින් සියලු සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

2. ගොවි කතුන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් කාන්තාවන් හට මෙම ප්‍රකාශනයේ සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් ඇතුළත් වන අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් ලේඛනවල දක්වා ඇති සියලුම මානව හිමිකම් සහ මූලික නිදහස භේදයකින් තොරව භුක්ති විඳීම හැකි බවට රාජ්‍යයන් විසින් සහතික විය යුතුය.

(අ) සෑම තරාතිරමකම සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා එක හා සමානව සහ ඵලදායී ලෙස සහභාගී වීම.

(ආ) ප්‍රමාණවත් සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් තොරතුරු, උපදේශන සහ පවුල් සැලසුම්කරණ සේවාවන් ඇතුළුව, ඔවුනට ලබා ගත හැකි ඉහළම ශාරීරික හා මානසික සෞඛ්‍ය ප්‍රමිතියට එක හා සමාන ප්‍රවේශයක් අත් කර ගැනීම.

(ඇ) සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් වලින් සෘජු ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම.

(ඈ) කෘත්‍යාත්මක සාක්ෂරතාවට අදාළ පුහුණුව සහ අධ්‍යාපනය ඇතුළුව විධිමත් හෝ අවිධිමත් සියලුම ආකාරයේ පුහුණුව සහ අධ්‍යාපනය ලබා ගැනීම හා ඔවුන්ගේ තාක්ෂණික ප්‍රවීණතාව ඉහළ නැංවීම සඳහා සියලූ ප්‍රජා සහ ව්‍යාප්ති සේවාවන්ගෙන් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම.

(ඉ) රැකියා හෝ ස්වයං රැකියා හරහා ආර්ථික අවකාශය වෙත එක හා සමාන ප්‍රවේශයක් ලබා ගැනීම සඳහා ස්වයං උපකාරක කණ්ඩායම්, සංගම් සහ සමුපකාර සංවිධානය කිරීම.

(ඊ) සියලුම ප්‍රජා ක්‍රියාකාරකම් වලට සහභාගී වීමට.

(උ) මූල්‍ය සේවා, කෘෂිකාර්මික ණය, අලෙවිකරණ පහසුකම් සහ සුදුසු තාක්ෂණය වෙත එක හා සමාන ප්‍රවේශයක් ලබා ගැනීම.

(ඌ) ඉඩම් හා ස්වභාවික සම්පත් භාවිතය සහ කළමනාකරණය, සහ ඉඩම් සහ ගොවිජන ප්‍රතිසංස්කරණවල දී හා ඉඩම්වල නැවත පදිංචි කිරීමේ යෝජනා ක්‍රමවල දී එක හා සමාන හෝ ප්‍රමුඛ සැලකීමක් ලබා ගැනීම වෙත සමාන ප්‍රවේශයක්.

(එ) ශිෂ්ට සම්පන්න රැකියාවක්, එක හා සමාන වේතනයක් සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ මෙන්ම ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ප්‍රවේශය ලබා ගැනීම.

(ඒ) සියලු ආකාරයේ ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් තොර වීම.

රාජ්‍ය කාන්තාවන්ගේ අයිතීන් තහවුරු කළ යුතුයි

.

සංවර්ධන සැලසුම් සහ අධ්‍යාපනය

සෞඛ්‍ය ආරක්ෂාව

සමාජ ආරක්ෂණය

ඉඩම් සහ ස්වාභාවික සම්පත් කළමණාකරණය

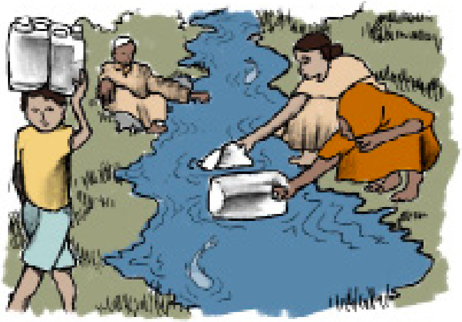

ප්‍රජාව

ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් නිදහස් වීම

5 වන වගන්තිය: ijNdúl iïm; iy ixj¾Okh i|yd we; wh;h

1. මෙම ප්‍රකාශනයේ 28 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්වයන් භුක්ති විඳීමට අවශ්‍ය වන සිය ප්‍රජාවන් තුළ පවතින ස්වභාවික සම්පත් වෙත ප්‍රවේශ වීමට සහ තිරසර ලෙස භාවිතා කිරීමට ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ට අයිතිය ඇත. මෙම සම්පත් කළමනාකරණයට සහභාගී වීමේ අයිතිය ද ඔවුන් සතුව පවතී.

2. සාම්ප්‍රදායිකව ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් සතු හෝ ඔවුන් විසින් භාවිතා කරනු ලබන ස්වභාවික සම්පත් කෙරෙහි බලපාන ඕනෑම උපයෝජනයක් පහත සඳහන් කරුණු මත පදනම්ව එහෙත් ඒවාට සීමා නොවී අවසර දී ඇති බව සහතික කිරීමට රාජ්‍යයන් පියවර ගත යුතුය,

   (අ) නිසි පරිදි සිදු කරන ලද සමාජයීය හා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක්.

   (ආ) මෙම ප්‍රකාශනයේ 2 (3) වගන්තියට අනුව සද්භාවයෙන් සිදු කරනු ලබන උපදේශන.

   (ඇ) ස්වභාවික සම්පත් උපයෝජනය කරනු ලබන තැනැත්තන් සහ ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් අතර අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟ වූ කොන්දේසි මත ස්ථාපිත කර ඇති එවැනි උපයෝජන වලින් ලබන ප්‍රතිලාභ සාධාරණ හා අපක්ෂපාතී ලෙස බෙදාගැනීම සඳහා වූ විධි ක්‍රම.

ගොවීන්ට ජීවත්වීම,
ශාරීරික හා මානසික
ඒකාග්‍රතාවය, නිදහස
සහ ආරක්ෂාව පිලිබඳ
අයිතියක් ඇත.

6 වන වගන්තිය: mo. ,hdf. Ôú;h,koyi iy wdrlIdj i|yd we; wh;h

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට ජීවත්වීමේ අයිතිය, ශාරීරික හා මානසික ඒකාග්‍රතාව සඳහා අයිතිය සහ පුද්ගල නිදහස සහ ආරක්ෂාව සඳහා අයිතිය ඇත.

2. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් අත්තනෝමතික ලෙස අත්අඩංගුවට ගැනීමට හෝ රඳවා තබා ගැනීමට, වධහිංසාවලට හෝ වෙනත් කුරිරු, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමට හෝ දඬුවම්වලට ලක් නොකළ යුතු අතර, වහල්භාවයේ හෝ දාසභාවයේ තබා නොගත යුතු වන්නේ ය.

7 වන වගන්තිය: ixprkh lÍfï k0yi

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් සතුව නීතිය ඉදිරියේ පුද්ගලයන් ලෙස සෑම අවස්ථාවක දී ම පිළිගැනීමට ලක් වීමේ අයිතියක් ඇත.

2. ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ ගමන් කිරීමේ නිදහස සඳහා පහසුකම් සැලසීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු වන්නේ ය.

3. මෙම ප්‍රකාශනයේ 28 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාරව ජාත්‍යන්තර සීමාවන් හරහා ගමන් කරන ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් වෙත බලපාන දේශසීමා භුක්තිය පිළිබඳ ප්‍රශ්න විසඳීමේ අරමුණින් රාජ්‍යයන් විසින්, අවශ්‍ය විට දී, සහයෝගීතාවයෙන් කටයුතු කිරීමට සුදුසු පියවර ගත යුතු වන්නේ ය.

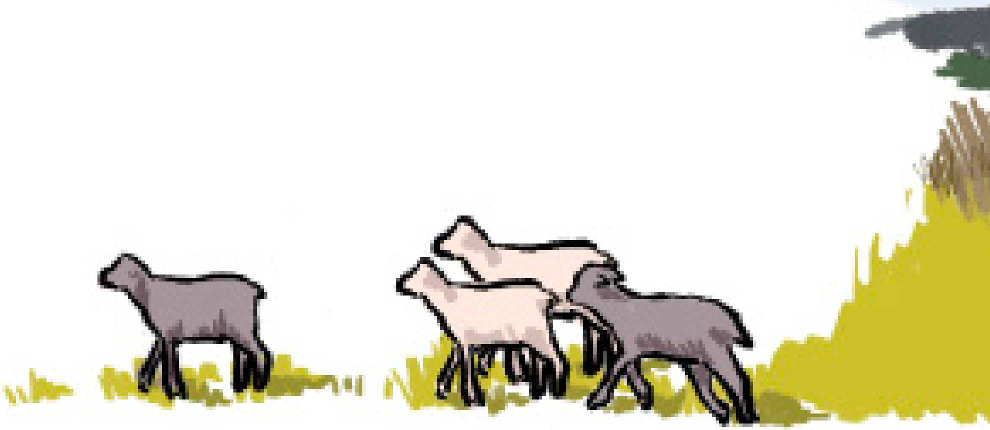

චින්තනයේ නිදහස,
විශ්වාසය සහ හෘද
සාක්ෂිය පිළිබඳ
ගොවීන්ගේ අයිතිය රජය
විසින් ආරක්ෂා කළ

8 වන වගන්තිය: i;fï,woyij, iy mldYkfh koyi

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට සිතීම, ඇදහීම, හෘදය සාක්ෂිය, ආගම, මත දැරීම, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීම සහ සාමකාමීව රැස්වීම සඳහා නිදහස ඇත. ඔවුන්ට සිය මතය වාචිකව, ලිඛිතව හෝ මුද්‍රණයෙන්, කලාවක් ස්වභාවයෙන් හෝ තමා කැමති වෙනත් ඕනෑම මාධ්‍යයක් හරහා ප්‍රාදේශීය, කලාපීය, ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා අයිතියක් ඇත.

2. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට තනි තනිව සහ/හෝ සාමූහිකව, වෙනත් අය සමග හෝ ප්‍රජාවක් ලෙස මානව හිමිකම් සහ මූලික නිදහස උල්ලංඝනය කිරීමට එරෙහිව සාමකාමී ක්‍රියාකාරකම්වලට සහභාගී වීමට අයිතිය ඇත.

3. මෙම වගන්තිය මගින් විධිවිධාන සලසා ඇති අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් විශේෂ රාජකාරි සහ වගකීම් ඇතුළත් වේ. එබැවින්, එය යම් සීමාවන්ට යටත් විය හැකි නමුත් ඒවා නීති මගින් විධිවිධාන සලසා ඇති අවශ්‍යම සීමාවන් පමණක් විය යුතු ය.

   (අ) අන් අයගේ අයිතිවාසිකම් හෝ කීර්ති නාමයන්ට ගරු කිරීම සඳහා.

   (ආ) ජාතික ආරක්ෂාව හෝ මහජන සාමය (ordre public) හෝ මහජන සෞඛ්‍යය හෝ සදාචාරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා.

4. මෙම ප්‍රකාශනයේ විස්තර කර ඇති අයිතිවාසිකම් ඔහු හෝ ඇය විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සහ ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඕනෑම ප්‍රචණ්ඩත්වයකට, තර්ජනයකට, පළිගැනීම්වලට, නීති ප්‍රකාර හෝ තත්ත්වාකාර වෙනස් කොට සැලකීමකට, පීඩනයකට හෝ වෙන යම් අත්තනෝමතික ක්‍රියාවකට එරෙහිව තනි තනිව සහ වෙනත් අය හා එක්ව, සෑම අයෙකුගේම ආරක්ෂාව සහතික කිරීමට අවශ්‍ය සියලු පියවර රාජ්‍යයන් විසින් නිසි බලධාරීන් මගින් ගත යුතු වන්නේ ය.

9 වන වගන්තිය: idud.ufh koyi

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට සිය අභිරුචීන් ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා තමා කැමති සංවිධාන, වෘත්තීය සමිති, සමුපකාර හෝ වෙනත් ඕනෑම සංවිධානයක් හෝ සංගමයක් පිහිටුවාගැනීමට හා ඒවාට සම්බන්ධ වීමට සහ, සාමූහිකව කේවල් කිරීමට අයිතිය ඇත. එවැනි සංවිධාන ස්වාධීන සහ ස්වේච්ඡා ගුණයෙන් සමන්විත විය යුතු අතර, සියලු ඇඟිලි ගැසීම් වලින්, බලකිරීම් වලින් හෝ මර්දනයන්ගෙන් තොර විය යුතු වන්නේ ය.

2. ජාතික ආරක්ෂාව හෝ මහජන ආරක්ෂාව, මහජන සාමය (ordre public), මහජන සෞඛ්‍යය හෝ සදාචාරය ආරක්ෂා කිරීම හෝ අන් අයගේ අයිතිවාසිකම් සහ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා නීතියෙන් නියම කර ඇති සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක් තුළ අවශ්‍ය වන්නා වූ සීමාවන් හැර වෙනත් කිසිදු සීමාවක් මෙම අයිතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් පැනවිය නොහැකිය.

3. වෘත්තීය සමිති, සමුපකාර හෝ වෙනත් සංවිධාන ඇතුළු ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සංවිධාන පිහිටුවීම දිරිමත් කිරීමට, විශේෂයෙන් එම සංවිධානවලට සහ ඔවුන්ගේ සාමාජිකයින්ට එරෙහිව සිදු වන වස්ථාදායකමය හෝ පරිපාලනමය වෙනස් කොට සැලකීම් ඇතුළු, එම සංවිධාන පිහිටුවීමට, වර්ධනයට සහ නීත්‍යානුකූල ක්‍රියාකාරකම් නොනවත්වා සිදු කරගෙන යාමට ඇති බාධා ඉවත් කිරීමේ අරමුණින්, රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර කොන්දේසි සහ මිල සාධාරණ සහ ස්ථාවර බවත්, ඔවුන්ගේ අභිමානය සහ යහපත් ජීවිතයක් සඳහා ඇති අයිතීන් උල්ලංඝනය නොකරන බවත් සහතික කිරීම සඳහා ගිවිසුම්ගත විධිවිධාන සාකච්ඡා කිරීමේදී සිය ස්ථාවරය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ඔවුන්ට සහාය ලබා දීම සිදු කළ යුතු වන්නේ ය.

රාජ්‍යයන් විසින් ගොවීන්ගේ අවශ්‍යතා ආරක්ෂා කරන වෘත්තීය සමිති සහ සමුපකාර වැනි කණ්ඩායම් සංවිධානය කිරීමට සහ පිහිටුවීමට ගොවීන් සතු අයිතිය දිරිමත් කර ආරක්ෂා කළ යුතුය.

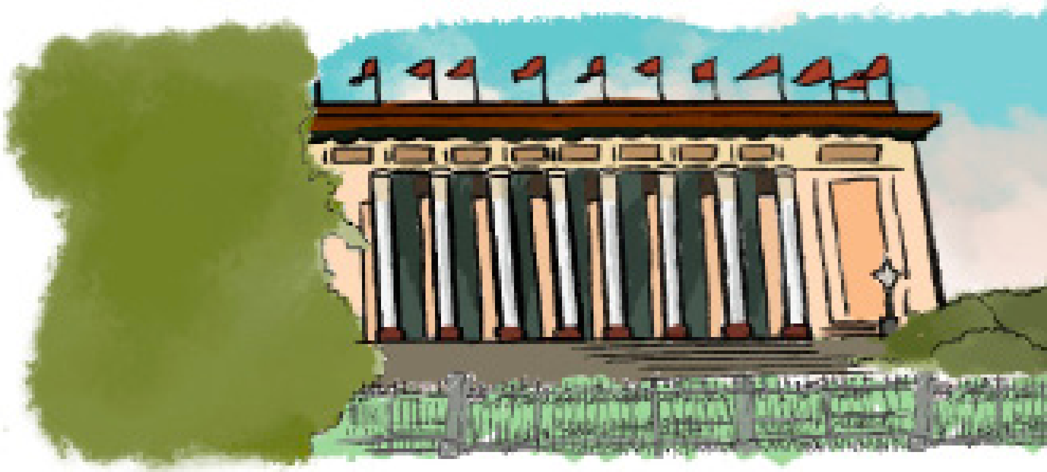

ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය, වැඩසටහන් සහ ව්‍යාපෘති සඳහා සහභාගි වීමට

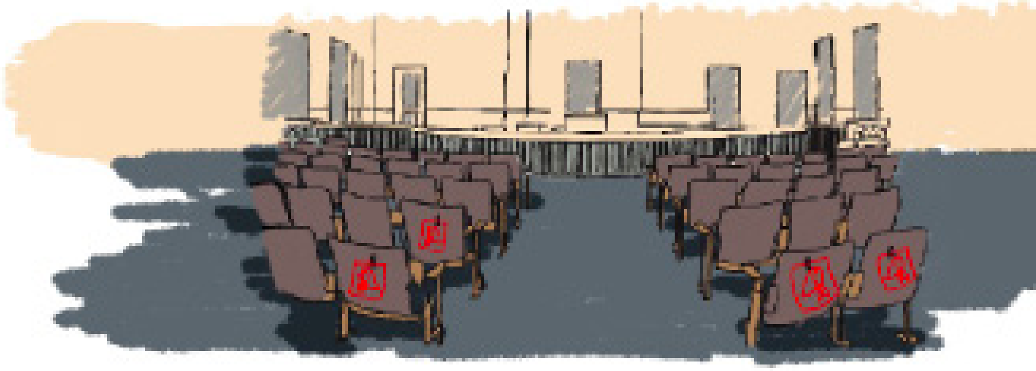

ගොවීන්ට ඇති අයිතිය රාජ්‍යය විසින් ආරක්ෂා කළ යුතුය

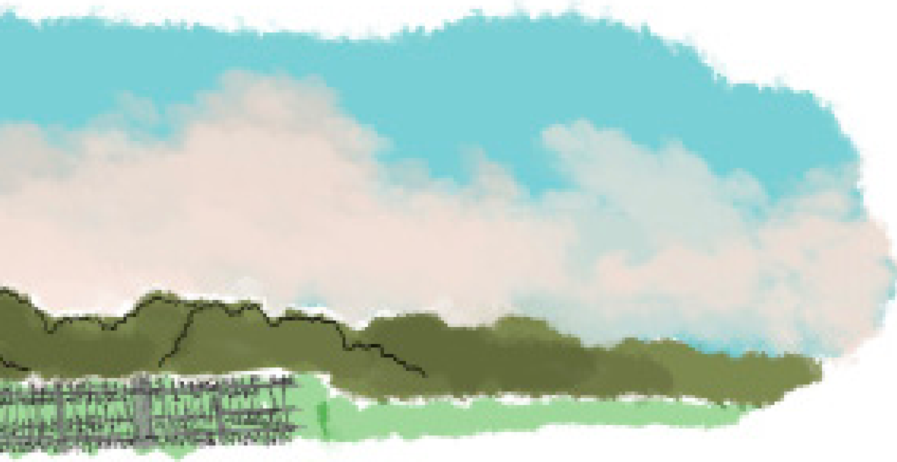

10 වන වගන්තිය : සහභාගී වීමට ඇති අයිතිය

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් හට සිය ජීවිත, ඉඩම් සහ ජීවනෝපාය කෙරේ බලපාන ප්‍රතිපත්ති, වැඩසටහන් සහ ව්‍යාපෘති සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සෘජුව සහ/හෝ ඔවුන්ගේ නියෝජිත සංවිධාන හරහා ක්‍රියාකාරී සහ නිදහස් ලෙස සහභාගී වීම සඳහා අයිතිය ඇත.

2. රාජ්‍යයන් විසින් ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ ජීවිත, ඉඩම් සහ ජීවනෝපායන් කෙරෙහි බලපාන තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්හි දී ඔවුන්ගේ සහභාගීත්වය සෘජුව සහ/හෝ නියෝජිත සංවිධාන හරහා ප්‍රවර්ධනය කළ යුතු වන්නේය. ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ ශක්තිමත් සහ ස්වාධීන සංවිධාන පිහිටුවීමට සහ වර්ධනයට ගරු කිරීම සහ ඔවුන්ට බලපාන ආහාර සුරක්ෂිතතාව, ශ්‍රම සහ පාරිසරික ප්‍රමිතීන් සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ සහභාගීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම මෙයට ඇතුළත් වේ.

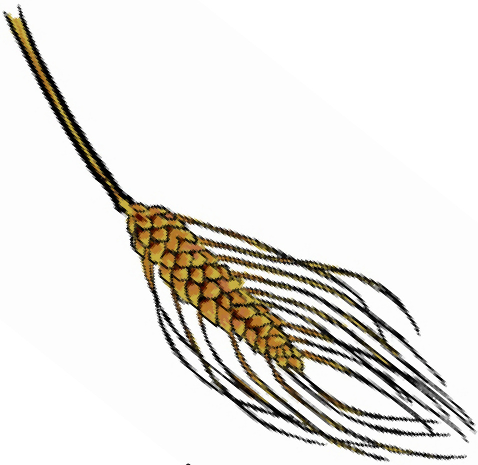

11 වන වගන්තිය: f ; dr ; re oek . ek f ï wh ; h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදනයට බලපෑවි කළ හැකි සාධක පිළිබඳ තොරතුරුද ඇතුළුව නිෂ්පාදනය, සැකසීම, අලෙවිකරණය සහ බෙදා හැරීම සම්බන්ධ තොරතුරු සෙවීමට, ලබා ගැනීමට, සංවර්ධනය කිරීමට, සහ ලබා දීමට අයිතියක් ඇත.

2. රජයයන් විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයන් වෙත ඒ අයට අදාළ තොරතුරු විනිවිදභාවයකින් යුතුව, කාලෝචිතව සහ ප්‍රමාණවත් ලෙස ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියට ප්‍රමාණවත් භාෂාවකින් සහ ආකෘතියකින් සම්ප්‍රේෂණය කරන බවත් එම ප්‍රවේශය නිසා තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය බලගැන්වීම ප්‍රවර්ධනය කිරීමත් සහතික කළ යුතුය.

3. රජයයන් විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදනවල ගුණාත්මකභාවය දේශීය ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමේදී ඇගයීම සහ සහතික කිරීම සඳහාත්, සාධාරණ, අපක්ෂපාතී සහ ඊට සුදුසු පද්ධතියක් ඇති කිරීමටත් එම පද්ධතිය සකස් කිරීමේදී ඔවුන්ගේ සහභාගීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමත් කළ යුතුය.

12 වන වගන්තිය :hl;h Èkd .ekfï wh;h

1. ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයන්ට යුක්ති ඉටු කර ගැනීම සඳහා සාධාරණ හා කාර්‍යක්ෂම ක්‍රියා පටිපාටිවලට ප්‍රවේශ වීමටත්, විශේෂයෙන් ම ආරවුල් විසඳීමට සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝණය වීම වලක්වා ගැනීම සඳහාත් අයිතියක් ඇත, එවැනි තීරණ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය යටතේ ඔවුන්ගේ සිරිත් විරිත්, සම්ප්‍රදායන්, නීති රීති සහ නීති පද්ධතිවලට අනුකූලව නිසි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය.

2. ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයන්ට යුක්ති ඉටු කර ගැනීම සඳහා සාධාරණ හා කාර්‍යක්ෂම ක්‍රියා පටිපාටිවලට ප්‍රවේශ වීමටත්, විශේෂයෙන් ම ආරවුල් විසඳීමට සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝණය වීම වලක්වා ගැනීම සඳහාත් අයිතියක් ඇත. එවැනි තීරණ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් නීතිය යටතේ ඔවුන්ගේ සිරිත් විරිත්, සම්ප්‍රදායන්, නීති රීති සහ නීති පද්ධතිවලට අනුකූලව නිසි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය.

3. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට නීති ආධාර සඳහා අයිතිය ඇත. පරිපාලන සහ අධිකරණ සේවාවන් සඳහා ප්‍රවේශය නොමැති ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට සහාය වීම සඳහා නීති ආධාර ඇතුළු අමතර ක්‍රියාමාර්ග සලසා දීම කෙරෙහි රජයයන් අවධානය යොමු කළ යුතුය.

4. මෙම ප්‍රකාශයේ විස්තර කර ඇති අයිතිවාසිකම් ද ඇතුළුව සියලුම මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අදාළ ජාතික ආයතන ශක්තිමත් කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග රජයයන් විසින් සලකා බැලිය යුතුය.

5. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම්, ඔවුන්ගේ ඉඩම් සහ ස්වභාවික සම්පත් අත්තනෝමතික ලෙස අහිමි කිරීම හෝ ඔවුන්ගේ ජීවනෝපාය සහ අඛණ්ඩතාව අහිමි කිරීම , සහ බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම හෝ ජනගහන ඕනෑම ආකාරයක අරමුණක් හෝ බලපෑමක් ඇති කරන ඕනෑම ක්‍රියාවක් වැළැක්වීම සහ ඒවාට පිළියම් යෙදීම සඳහා ඵලදායී යාන්ත්‍රණයක් රජයයන් විසින් සලකා බැලිය යුතුය විසින් සැපයිය යුතුය.

**විශේෂයෙන් තම අයිතීන් අහිමි වන අවස්ථා වැනි
අවස්ථා වලදී නීතිය මගින් සාධාරණය ඉටුකරගැනීමට
ගොවීන්ට ඇති අයිතිය රජය විසින් ආරක්ෂා කළ යුතුය**

අවධානම්කාරී ක්‍රියාවලින් නිදහස් වීමට සහ අධ්‍යාපනය ලැබීමට ළමුන්ට ඇති අයිතිය රජය විසින් ආරක්ෂා කල යුතුය

13 වන වගන්තිය : jev lIug we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන් තම ජීවනෝපාය උපයන ආකාරය නිදහසේ තෝරා ගැනීමේ අයිතිය ද ඇතුළුව වැඩ කිරීමේ අයිතිය ඇත.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ දරුවන්ට අනතුරුදායක වන දරුවාගේ අධ්‍යාපනයට බාධාවක් විය හැකි, දරුවාගේ සෞඛ්‍යයට හෝ කායික, මානසික, අධ්‍යාත්මික, සදාචාරාත්මක හෝ සමාජීය සංවර්ධනයට හානිකර විය හැකි ඕනෑම කාර්යයකින් ආරක්ෂා වීමට අයිතියක් ඇත.

3. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සහ ඔවුන්ගේ පවුල්වලට, ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වයකට ඉඩ සලසන වේතනයක් ලබා දෙන රැකියා අවස්ථාවන් සහිත පරිසරයක් රජයයන් විසින් නිර්මාණය කළ යුතුය.

4. ඉහළ ග්‍රාමීය දරිද්‍රතාවයට මුහුණ දෙන ප්‍රාන්තවල සහ වෙනත් නිෂ්පාදන අංශවල රැකියා අවස්ථා නොමැති විටකදී, තිරසර රැකියා උත්පාදනය සඳහා දායක වීමට ප්‍රමාණවත් ශ්‍රම සූක්ෂම ආහාර පද්ධති ස්ථාපිත කිරීමට සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රජයයන් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

5. කෘෂිකර්මයේ සහ කුඩා පරිමාණ ධීවර කර්මාන්තයේ විශේෂිත ලක්ෂණ සැලකිල්ලට ගනිමින්, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල කම්කරු පරීක්ෂකවරුන්ගේ ඵලදායී ක්‍රියාකාරිත්වය සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී සුදුසු සම්පත් වෙන් කිරීම මගින් කම්කරු නීතිවල ඇති අනුකූලතාව රජයයන් විසින් අධීක්ෂණය කළ යුතුය.

6. මිනිස් ජාවාරමේ ගොදුරක් බවට පත්වීමේ අවදානමට ලක්වීම හෝ වෙනත් ඕනෑම ආකාරයක සමකාලීන වහල්භාවයක රඳවා තබා ගැනීම ආදී ආකාරවලින් කිසිවකුට බලහත්කාරයෙන්, බැඳීමෙන් හෝ අනිවාර්යයෙන් ශ්‍රමය සැපයීමට අවශ්‍ය නොවේ. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන් සහ වෙනත් පුද්ගලයින් සහ ඔවුන්ගේ නියෝජිත සංවිධාන සමග සාකච්ඡා කර සහයෝගීතාවයෙන්, ආර්ථික සූරාකෑම, ළමා ශ්‍රමය සහ කාන්තාවන්, පිරිමින් සහ ළමයින්ගේ ණය බන්ධන සහ ධීවරයින, ධීවර කම්කරුවන්, වනාන්තරවල සේවය කරන්නන්, හෝ සෘතුමය හෝ සංක්‍රමණික කම්කරුවන් ඇතුළු බලහත්කාර ශ්‍රමය වැනි සමකාලීන වහල්භාවයෙන් ඔවුන් ආරක්ෂා කිරීමට රජයයන් විසින් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

14 වන වගන්තිය: wdrlI; iy fi!LH iïmkk fijdmßirhl i|yd we; wh;h

1. තාවකාලික, සෘතුමය හෝ සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ද යන්න නොසලකා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට, ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න සේවා කොන්දේසි යටතේ වැඩ කිරීමට, ආරක්ෂාව සහ සෞඛ්‍ය පියවරයන් අයදුම් කිරීමට සහ සමාලෝචනයට සහභාගී වීමට, ආරක්ෂාව සහ සෞඛ්‍ය නියෝජිතයින් මෙන්ම ආරක්ෂක සහ සෞඛ්‍ය කමිටු නියෝජිතයන් තෝරා ගැනීමට, ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් ලබා ගැනීමට අයිතිය ඇත. අවදානම්වලින් මිදීමට, වැළකී සිටීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට, ආරක්ෂිත ඇඳුම් පැළඳුම් සහ උපකරණ ලබා ගැනීමට, වෘත්තීයමය ආරක්ෂාව සමබන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් තොරතුරු ලබා ගැනීමට, ලිංගික හිරිහැර ඇතුළු ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් හා හිරිහැරවලින් තොරව වැඩ කිරීමට, අනාරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න නොවන සේවා තත්ත්වයන් වාර්තා කිරීම සහ එවැනි අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා රැකියාවට සම්බන්ධ කිසිදු පළිගැනීමකට යටත් නොවී, ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාවට හෝ සෞඛ්‍යයට ආසන්න සහ බරපතළ අවදානමක් ඇතැයි සාධාරණ ලෙස විශ්වාස කරන විට ඔවුන්ගේ සේවා ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ඇති වන අනතුරුවලින් තමන්ව ඉවත් කර ගැනීම සඳහා අයිතිය ඇත.

2. කෘෂි රසායන හෝ කෘෂිකාර්මික හෝ කාර්මික දූෂක ඇතුළු අන්තරායකර ද්‍රව්‍ය හෝ විෂ රසායනික ද්‍රව්‍ය භාවිතා නොකිරීමට හෝ ඒවාට නිරාවරණය නොවීමට ගොවීන්ට සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින්ට අයිතියක් ඇත.

3. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන් සහ වෙනත් පුද්ගලයින් සඳහා හිතකර ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න සේවා කොන්දේසි සහතික කිරීම සඳහා රජයයන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. විශේෂයෙන් ඒ සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු සුදුසු නිසි බලධාරීන් පත් කළ යුතු අතර, ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ කෘෂිකාර්මාන්තයේදී සෞඛ්‍යාරක්ෂාව සහ වෘත්තීයමය ආරක්ෂාවට වැදගත් වන ජාතික නීති සහ රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් ග්‍රාමීය සේවා ස්ථාන සඳහා අන්තර් අංශ සම්බන්ධීකරණය සඳහා යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

විෂ ද්‍රව්‍ය, ප්‍රචණ්ඩත්වය සහ හිරිහැරවලින් නිදහස් වූ ආරක්ෂිත උපකරණ ඇතුළුව ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න සේවා පරිසරයක් සඳහා ගොවීන්ට අයිතියක් ඇත.
මීට අදාළව සෞඛ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග සමාලෝචනය කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඒ සඳහා බලපෑම් කිරීමට ගොවීන්ට අයිතියක් ඇත.

කෘෂි රසායන වෙනුවට විකල්ප ක්‍රම පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීම මෙන්ම, ආරක්ෂිත කෘෂි රසායන පිළිබඳ ජාතික ප්‍රමිතීන් සැකසීමටත් ඒවා පීළිබඳ අධ්‍යාපනයක් ලබාදීමටත් රාජ්‍යය කටයුතු කළ යුතුය.

14 වන වගන්තිය :wdrlI; iy fi!LH iïmkk fijdmßirhl i|yd we; wh;h

4. රජයයන් විසින්

(අ) තාක්ෂණ, රසායනික ද්‍රව්‍ය සහ කෘෂිකාර්මික ක්‍රමවලින් ව්‍යුත්පන්න වන සෞඛ්‍ය සහ ආරක්ෂාව සඳහා වන අවදානම් වැළැක්වීම, ඒවා තහනම් කිරීම සහ සීමා කිරීම ඇතුළුව, පහත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ආ) කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා භාවිතා කරන රසායනික ද්‍රව්‍ය ආනයනය, වර්ගීකරණය, ඇසුරුම් කිරීම, බෙදා හැරීම, ලේබල් කිරීම සහ භාවිතය සහ ඒවා තහනම් කිරීම හෝ සීමා කිරීම සඳහා නිශ්චිත නිර්ණායක ස්ථාපිත කරමින් සුදුසු ජාතික පද්ධතියක් හෝ නිසි අධිකාරිය විසින් අනුමත කරන ලද වෙනත් පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීම.

(ඇ) කෘෂිකර්මාන්තයේ භාවිතා කරන රසායනික ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය, ආනයනය, ලබා දීම, විකිණීම, මාරු කිරීම, ගබඩා කිරීම හෝ බැහැර කිරීම ජාතික හෝ වෙනත් පිළිගත් ආරක්ෂිත සහ සෞඛ්‍ය ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල විය යුතු බව, ප්‍රමාණවත් සහ සුදුසු තොරතුරු රටේ සුදුසු නිල භාෂාවෙන් හෝ භාෂාවෙන් පරිශීලකයින්ට සහ ඉල්ලීම මත නිසි බලධාරියාට ලබා දීම.

(ඇ) රසායනික අපද්‍රව්‍ය, කල් ඉක්මවූ රසායනික ද්‍රව්‍ය සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය හිස් බහාලුම් වෙනත් අරමුණු සඳහා භාවිත නොකරනු, සහ ආරක්ෂාවට, සෞඛ්‍යයට, පරිසරයට ඇති අවදානම ඉවත් කිරීමට හෝ අවම කිරීම පිණිස ආරක්ෂිතව එකතු කිරීම, ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම සහ බැහැර කිරීම සඳහා සුදුසු ක්‍රමයක් ඇති බව,

(ඉ) ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල බහුලව භාවිතා වන රසායනික ද්‍රව්‍යවල සෞඛ්‍ය හා පාරිසරික බලපෑම් පිලිබඳව සහ ඒවාට ඇති විකල්ප පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් සහ අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

15 වන මූලධර්මය: wdydr iy wdydr iffjÍ;jh i|yd we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට ප්‍රමාණවත් ආහාර ලබා ගැනීමේ අයිතිය සහ කුසගින්නෙන් මිදීමේ මූලික අයිතිය ඇත. ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමේ අයිතිය සහ ප්‍රමාණවත් පෝෂණය සඳහා ඇති අයිතිය මෙයට ඇතුළත් වන අතර එමගින් ඉහළම ශාරීරික, චිත්තවේගීය හා බුද්ධිමය වර්ධනයක් භුක්ති විඳීමේ හැකියාව සහතික කෙරේ.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට ඔවුන්ගේ සංස්කෘතීන්ට ගරු කරමින්, අනාගත පරපුරට ආහාර සඳහා ප්‍රවේශය ආරක්ෂා කරමින්, ප්‍රමාණවත් තරම් ආහාර තිරසාරව හා සාධාරණව නිෂ්පාදනය කර පරිභෝජනය කරමින්, සෑම විටම භෞතික හා ආර්ථික ප්‍රවේශය ඔස්සේ තනිව හෝ සාමූහිකව භුක්ති විඳීමට ඇති හැකියාව රජයයන් විසින් සහතික කළ යුතුය.

3. ප්‍රාථමික සෞඛ්‍ය සේවා රාමුව තුළ, පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් සහ ප්‍රමාණවත් පෝෂ්‍යදායී ආහාර සැපයීම මෙන්ම ගර්භණී සමයේදී සහ කිරි දෙන කාලය තුළ කාන්තාවන්ට ප්‍රමාණවත් පෝෂණයක් ඇති බව සහතික කිරීම මගින් ග්‍රාමීය දරුවන්ගේ මන්දපෝෂණයට එරෙහිව සටන් කිරීමට රජයයන් සුදුසු පියවර ගත යුතුය. සමාජයේ සියලුම කොටස්, විශේෂයෙන් දෙමාපියන් සහ දරුවන් දැනුවත් කිරීම, පෝෂණ අධ්‍යාපනය සඳහා ප්‍රවේශය ඇති බව සහ ළමා පෝෂණය සහ මව්කිරි දීමේ වාසි පිළිබඳ මූලික දැනුම භාවිතයට සහාය වීම රජයයන් විසින් සහතික කළ යුතුය.

4. බොහෝ රාජ්‍යයන් සහ ප්‍රදේශ විසින් ආහාර ස්වෛරීභාවය සඳහා ඇති අයිතිය ලෙස පිළිගෙන ඇති පරිදි ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේම ආහාර සහ කෘෂිකාර්මික ක්‍රම තීරණය කිරීමට අයිතිය ඇත. ආහාර සහ කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්ට සහභාගී වීමේ අයිතිය සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතීන්ට ගරු කරන පාරිසරික වශයෙන් හොඳ සහ තිරසර ක්‍රම මගින් නිපදවන සෞඛ්‍ය සම්පන්න සහ ප්‍රමාණවත් ආහාර සඳහා ඇති අයිතිය මෙයට ඇතුළත් වේ.

5. ප්‍රමාණවත් ආහාර, ආහාර සුරක්ෂිතතාව, ආහාර ස්වෛරීභාවය සහ තිරසර හා සාධාරණ ආහාර පද්ධති සඳහා ඇති අයිතිය ඉදිරියට ගෙනයාමට සහ ආරක්ෂා කිරීමට ප්‍රාදේශීය, ජාතික, කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් මෙම ප්‍රකාශනයේ අඩංගු අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයන්, ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් පුද්ගලයින් සමග හවුල් වී රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කළ යුතුය. මෙම ප්‍රකාශනයේ අඩංගු අයිතිවාසිකම් සාක්ෂාත් කර ගැනීමත් සමග ඔවුන්ගේ කෘෂිකාර්මික, ආර්ථික, සමාජීය, සංස්කෘතික සහ සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තිවල අනුකූලතාව සහතික කිරීම සඳහා රජයයන් විසින් යාන්ත්‍රණයන් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

ආහාර සහ කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්තිවලට සම්බන්ධ වීමෙන් තම ආහාර පද්ධතිය පාලනය කිරීමට ගොවීන්ට අයිතියක් ඇත. රාජ්‍යයන් විසින් ගොවීන්ගේ ආහාර ස්වෛරීභාවය සඳහා ඇති අයිතිය ආරක්ෂා කළ යුතු අතර තාක්ෂණය සහ අධ්‍යාපනය තුළින් මන්දපෝෂණය වැළැක්විය යුතුය.

16 වන වගන්තිය :hym; wdodhul iy Ôjfkdmdh iy kIïmdok ud¾. i|yd we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන් සහ ඔවුන්ගේ පවුල් සඳහා ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වය සහ ප්‍රවේශයක් ළඟා කර ගැනීමට අයිතියක් ඇත. එම තත්ත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන නිෂ්පාදන මෙවලම්, තාක්ෂණය ඇතුළු අවශ්‍ය නිෂ්පාදන මාධ්‍යයන්, ආධාර, ණය, රක්ෂණ සහ අනෙකුත් මූල්‍ය සේවාවන්ට ප්‍රවේශ වීමට ඇති අයිතියක් ඇත. එමෙන් ම නිදහසේ, තනි තනිව සහ/හෝ සාමූහිකව, අන් අය සමග එක්ව සාම්ප්‍රදායික ගොවිතැන් කිරීම, මසුන් ඇල්ලීම,සතුන් ඇති කිරීම, වන වගාව සහ ප්‍රජා මූලික වාණිජකරණ පද්ධති සංවර්ධනය කිරීම ආදී ක්‍රියාකාරකම්වල නිරත වීමට අයිතියක් ඇත.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින් හට ඔවුන්ට යහපත් ආදායමක් සහ ජීවනෝපායක් ලබා ගැනීම පිණිස ප්‍රවාහන මාධ්‍ය සහ සැකසුම්, වියලීම සහ ගබඩා කිරීමේ පහසුකම් සමග ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන සහතික කරන මිල ගණන් යටතේ දේශීය, ජාතික සහ කලාපීය වෙළෙඳ පොලවල්වල විකිණීම සඳහා අවශ්‍ය පියවරට අනුග්‍රහය දැක්වීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

3. ශක්තිමත් කිරීමට සහ සහාය දීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ අනෙකුත් පුද්ගලයින් හට ඔවුන්ට සහ ඔවුන්ගේ පවුල් වලට ප්‍රමාණවත් ජීවන මට්ටමක් ලබා ගැනීම සඳහා ඉඩ සලසන මිලකට තම නිෂ්පාදන අලෙවි කිරීමට ප්‍රාන්ත, දේශීය, සහ ජාතික වෙළෙඳපොලවලට පූර්ණ හා සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ඇති බවත් එම වෙලෙඳපලවලට පහසුකම් සැලසෙන බවත් රාජ්‍යයන් විසින් සහතික කල

4. රාජ්‍යයන් විසින් ඔවුන්ගේ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය, කෘෂිකාර්මික, පාරිසරික, වෙළෙඳ සහ ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන්, දේශීය ජීවනෝපාය ආරක්ෂා කිරීම සහ ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ඵලදායී ලෙස දායක වන බව සහතික කිරීම සහ තිරසර කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ක්‍රමවලට මාරුවීම සඳහා සුදුසු සියලු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. හැකි සෑම අවස්ථාවකම කෘෂිකාර්මික හා කාබනික නිෂ්පාදන ඇතුළු තිරසාර නිෂ්පාදනය උත්තේජනය කිරීමටත් ගොවියා සහ පාරිභෝගිකයා අතර සෘජු විකුණුම් සඳහා පහසුකම් සැලසීමත් කළ යුතුය.

5. වෙළෙඳපොල අසාර්ථකත්වය, ස්වභාවික විපත් සහ අනෙකුත් දරුණු ආපදා වලට මුහුණ දීමට ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

6. කිසිම ආකාරයක වෙනසක් නොමැතිව, සමාන වටිනාකමක් ඇති වැඩ සඳහා සාධාරණ සහ සමාන වැටුප් සහතික කිරීම සඳහා රාජ්‍යයන් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

යටිතල පහසුකම්, මෙවලම් සහ වෙළඳපොළවල් සඳහා ප්‍රවේශය පහසු කිරීම මගින් ප්‍රමාණවත් ජීවනෝපායක් සඳහා ගොවීන්ගේ අයිතිය රාජ්‍යයන් විසින් ආරක්ෂා කළ යුතුය,

නීති විරෝධී හෝ බලහත්කාරයෙන් අවතැන් කිරීම හෝ නෙරපා හැරීමට එරෙහිව රාජ්‍යය කටයුතු කළ යුතු අතර සහ ස්වභාවික පොදු දේ සාමූහිකව භාවිතා කිරීමේදී ගොවීන්ට ප්‍රමුඛත්වය දීම මගින් තිරසර ලෙස ඉඩම් කළමනාකරණය සඳහා ගොවීන්ගේ අයිතිය ආරක්ෂා කළ යුතුය.

17 වන වගන්තිය: bvï wh;h

1. වත්මන් ප්‍රකාශනයේ 28 වන වගන්තිය අනුව, ඉඩම් සහ ජලාශ ප්‍රභව, වෙරළබඩ ප්‍රදේශ, ධීවර කටයුතු, තණබිම් සහ වනාන්තර තිරසර ලෙස භාවිතා කිරීමට සහ කළමනාකරණය කිරීමට, ප්‍රමාණවත් ජීවිත තත්ත්වයක් ළඟාකර ගැනීමට, ආරක්ෂාව, සාමකාමී බව සහිත ප්‍රදේශයක ගරුත්වයෙන් ජීවත් වීමට සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතීන් වැඩි දියුණු කිරීමේ අයිතියද ඇතුළත්ව ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල ජීවත්වන වෙනත් පුද්ගලයන් හට, තනිව සහ/ හෝ සමූහ වශයෙන්, ඉඩම් ලබා ගැනීමේ අයිතියක් ඇත.

2. විවාහක/අවිවාහක බව, නෛතික පියවර ගැනීමට හැකියාව නොමැතිකම හෝ ආර්ථික සම්පත් සඳහා ප්‍රවේශය නොමැතිකම ඇතුළුව ඉඩම් වලට ඇති අයිතියට අදාළ සියලුම ආකාරයේ වෙනස්කොට සැලකීම් ඉවත් කිරීම සහ තහනම් කිරීමට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග රාජ්‍යයන් විසින් ගත යුතුය.

3. විවිධාකාර ආකෘති සහ පද්ධතීන් වල පැවැත්ම පිළිගනිමින්, වර්තමානයේ දී නීතියෙන් ආරක්ෂා කර නොමැති සම්ප්‍රදායික ඉඩම් භුක්ති (tenure) අයිතීන් ඇතුළත්ව ඉඩම් භුක්ති අයිතීන් වලට නීතිමය පිළිගැනීම ලබාදීමට අවශ්‍ය සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග රාජ්‍යයන් විසින් ගත යුතුය. නීත්‍යානුකූල භුක්තිය ආරක්ෂා කිරීමට සහ ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන් අත්තනෝමතික ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස ඉවත් කිරීමක් සහ ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් වෙනත් ආකාරයකින් ශූන්‍ය කිරීම හෝ උල්ලංඝනය කිරීමක් සිදු නොවන බව සහතික කිරීම රාජ්‍යයන් විසින් සිදුකළ යුතුය. ස්වභාවික පොදු සම්පත් (natural commons) සහ ඒවායේ සාමූහික භාවිතා කිරීමේ සහ කළමනාකරණය කිරීමේ පද්ධති හඳුනාගෙන ආරක්ෂා කිරීම රාජ්‍යයන් විසින් සිදුකළ යුතුය.

4. තම භූමියෙන් හෝ පදිංචි ස්ථානයෙන් හෝ, තමන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සහ ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වයන් භුක්ති විඳීමට අවශ්‍ය වෙනත් ස්වාභාවික සම්පත්වලින් අත්තනෝමතික හා නීති විරෝධී ලෙස ඉවත් කිරීමෙන් ආරක්ෂා වීමට අයිතියක් ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන්හට ඇත. ඉඩම් වලින් ඉවත්කිරීමට එරෙහිව ආරක්ෂාව සහතික කිරීමේ පියවරයන්, රාජ්‍යයන් විසින් ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් සහ මානුෂීය නීතින්ට අනුකූලව සකසන ලද දේශීය නීතින් තුළට ඇතුළත් කළ යුතුය. අත්තනෝමතික සහ නීති විරෝධී ලෙස බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීම, කෘෂිකාර්මික ප්‍රදේශ විනාශ කිරීම සහ දණ්ඩනීය පියවරක් ලෙස හෝ යුධ මාධ්‍යයක් ලෙස හෝ ඇතුළුව ඉඩම් සහ වෙනත් ස්වාභාවික සම්පත් රාජසන්තක කිරීම හෝ අත්පත් කර ගැනීම රාජ්‍යයන් විසින් තහනම් කළ යුතුය.

17 වන වගන්තිය: ඉඩම් අයිතිය (ඉතිරි කොටස)

5. ස්වාභාවික විපත් සහ/හෝ සන්නද්ධ ගැටුම් ඇතුළුව විවිධ හේතූන් මත තම ඉඩම් අත්තනෝමතික ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස අහිමි කර ඇති ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන්හට නැවත එසේ අත්තනෝමතික ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස අයිතිය අහිමි කර ඇති ඔවුන්ගේ ඉඩම් වලට තනිව සහ/හෝ සාමූහික වශයෙන්, අන් අය සමග හෝ ප්‍රජාවක් ලෙස, නැවත පැමිණීමට මෙන්ම සහ හැකි සෑම අවස්ථාවකදීම ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වයන් භුක්ති විඳීමට සහ ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය වන ස්වභාවික සම්පත් වෙත ඇති ප්‍රවේශය යථා තත්ත්වයට පත් කිරීමට හෝ, ඔවුන්ට නැවත ඉඩම් වලට පැමිණීමට නොහැකි අවස්ථාවන් වලදී සාධාරණ සහ නීත්‍යානුකූල වන්දි ලබා ගැනීමට අයිතිය ඇත.

6. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන්හට ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්වයන් භුක්ති විඳීම සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන ඉඩම් සහ වෙනත් ස්වාභාවික සම්පත් වෙත පුළුල් සහ සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ඇතිකිරීම වෙනුවෙන් සුදුසු අවස්ථාවන්වලදී කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීමට මෙන්ම ඉඩම් වල ඇති සමාජ කාර්යය සැලකිල්ලට ගනිමින් ඒවා අධික ලෙස සංකේන්ද්‍රණය සීමා කිරීම සහ පාලනය කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය. පොදු ඉඩම්, ධීවර කටයුතු වලට අදාළ ඉඩම් සහ වනාන්තර බෙදා දීමේදී ඉඩම් නොමැති ගොවීන්ට, තරුණ ප්‍රජාවට, කුඩා පරිමාණ ධීවරයින්ට සහ වෙනත් ග්‍රාමීය කම්කරුවන්ට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දිය යුතුය.

7. නිෂ්පාදන සඳහා භාවිතා කරන ඉඩම් සහ වෙනත් ස්වාභාවික සම්පත්, ගොවිතැනේදී පාරිසරික සංකල්ප සහ මූලධර්ම භාවිතය සහ වෙනත් ක්‍රම හරහා, සංරක්ෂණය සහ තිරසර ලෙස භාවිතා කිරීම සහ ජීව විද්‍යාත්මක සහ වෙනත් ස්වභාවික ධාරිතාවන් සහ ස්වභාවික චක්‍ර පුනර්ජනනය සඳහා ඇති වටපිටාවන් සහතික කිරීම අරමුණු කරගත් පියවර ගැනීම රාජ්‍යයන් විසින් සිදු කළ යුතුය.

රාජ්‍යයන් විසින් ගොවීන්ට අසාධාරණ ලෙස අහිමි වූ භූමියට ආපසු යාමට ඇති අයිතිය ආරක්ෂා කළ යුතුය. සාධාරණ ඉඩම් පරිහරණය සහතික කිරීම සඳහා කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. සහ පාරිසරික කෘෂි විද්‍යාව ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය.

අපද්‍රව්‍ය සහ වෙනත් අපයෝජනයන්ට එරෙහිව ගොවි ඉඩම්වල නීතිමය ආරක්ෂාව සහ සංරක්ෂණය රාජ්‍යයන් විසින් සහතික කළ යුතුය. දේශගුණික විපර්යාස අවම කිරීමේ උපාය මාර්ග සැලසුම් කිරීමේදී රාජ්‍යයන් ගොවීන් සහභාගි කරවා ගත යුතු අතර ඔවුන් සතු සාම්ප්‍රදායික දැනුම හඳුනාගත යුතුය.

18 වන වගන්තිය: mßiÿ, wdrlI; iy fi!LH iïmkk mßirhl Ndú;d lÍug iy l<ukdlrKh lÍug we; wh;h

1. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන් හට තමන්ගේ පරිසරය (වටපිටාව) සහ ඉඩම්වල නිෂ්පාදන ධාරිතාව මෙන්ම තමන් භාවිතා කරන සහ කළමණාකරණය කරන සම්පත් මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය සහ ආරක්ෂා කිරීමට අයිතියක් ඇත.

2. වෙනස්කොට සැලකීමකින් තොරව, ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන් ආරක්ෂාකාරී, පිරිසිදු සහ සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් අත්විඳින බවට සහතික කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

3. දේශගුණික විපර්යාසවලට එරෙහිව සටන් කිරීම සඳහා රාජ්‍යයන් විසින් ඔවුන්ගේ ජාත්‍යන්තර බැඳීම්/ජාත්‍යන්තරයට ලබාදී ඇති පොරොන්දු අනුගමනය කළ යුතුය. පුරුදු සහ සම්ප්‍රදායික දැනුම භාවිතා කිරීම ඇතුළුව ජාතික සහ දේශීය දේශගුණික විපර්යාස අනුවර්තන සහ බලපෑම් අවම කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අයිතියක් ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඇත.

4. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන්ට අයත් ඉඩම් වල කිසිදු අන්තරායකර ද්‍රව්‍යයක් හෝ අපද්‍රව්‍ය ගබඩා කිරීමක් හෝ බැහැර කිරීමක් සිදුනොවන බව සහතික කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් ඵලදායී ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු අතර, සීමා මායිම් හරහා සිදුවන පරිසර හානි හේතුවෙන් ඔවුන්ගේ අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමට ඇති තර්ජන වලට පිළියම් සෙවීමටද රාජ්‍යයන් විසින් සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ යුතුය.

5. ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට සෘජුව හෝ වක්‍රව බලපාන පාරිසරික නීති බලාත්මක කිරීමද ඇතුළුව, රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාකාරීන්ගෙන් එල්ල වන අපයෝජනයන්ට එරෙහිව ගොවීන් සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල රැකියාවෙහි නියුතු වෙනත් පුද්ගලයන් ආරක්ෂා කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් වග බලා ගත යුතුය.

19 වන වගන්තිය : බීජ අයිතිය

1. මෙම ප්‍රකාශනයේ 28 වැනි වගන්තියට අනුව ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන්ට හා වෙනත් පුද්ගලයින්ට බීජ ලබා ගැනීම ඇතුළුව පහත කරුණු සම්බන්ධව අයිතියක් ඇත.

   (අ) ආහාර හා කෘෂිකර්මාන්තය වෙනුවෙන් ශාක වල ජාන සම්පත් වලට අදාළ පාරම්පරික දැනුම ආරක්ෂා කර ගැනීමේ අයිතිය.

   (ආ) ආහාර සහ කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ශාක ජාන සම්පත් භාවිතය තුළින් පැන නගින ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීමට සාධාරණ ලෙස සහභාගී වීමේ අයිතිය.

   (ඇ) ආහාර සහ කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ශාක වල ජාන සම්පත් සංරක්ෂණය සහ තිරසර භාවිතය සම්බන්ධ කාරණා වලදී තීරණ ගැනීම සඳහා සහභාගී වීමට ඇති අයිතිය.

   (ඈ) තම ගොවිපළේ සුරකින ලද බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය සුරැකීමට, භාවිතා කිරීමට, හුවමාරු කිරීමට සහ විකිණීමට ඇති අයිතිය.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන්ට හා වෙනත් පුද්ගලයින්ට ඔවුන්ගේ ම බීජ හා පාරම්පරික දැනුම පවත්වා ගෙන යාම, පාලනය කිරීම හා වර්ධනය කිරීමට අයිතියක් ඇත.

3. රාජ්‍යයන් විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන්ට හා වෙනත් පුද්ගලයින්ට බීජ සඳහා ඇති අයිතියට ගරු කිරීමට, ආරක්ෂා කිරීමට සහ ඉටු කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

4. ගොවීන්ට සිටුවීමට වඩාත් සුදුසු කාලයේ දී සහ දැරිය හැකි මිලකට ප්‍රමාණවත් ගුණත්වයෙන් යුතු සහ ප්‍රමාණයේ බීජ ලබා ගත හැකි බවට රාජ්‍යයන් සහතික විය යුතුය.

5. ගොවීන්ට තමන්ගේම බීජ හෝ ඔවුන්ගේ කැමැත්ත පරිදි දේශීයව ලබා ගත හැකි බීජ මත යැපීමට ඇති අයිතිය මෙන්ම ඔවුන් වගා කිරීමට කැමති භෝග හා විශේෂ තීරණය කිරීමට ඇති අයිතිය රාජ්‍යයන් විසින් පිළිගත යුතුය.

6. ගොවි බීජ පද්ධති සඳහා සහය දැක්වීම සඳහා මෙන්ම ගොවි බීජ භාවිතය සහ කෘෂි ජෛව විවිධත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රාජ්‍යයන් විසින් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

7. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන් හා වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ අවශ්‍යතා කෘෂිකාර්මික පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සමග ඒකාබද්ධ කිරීමට රාජ්‍යයන් සුදුසු පියවර ගත යුතු අතර ඔවුන්ගේ අත්දැකීම් මෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල වැඩ කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් ජනතාවගේ අවශ්‍යතාවලට ප්‍රතිචාර දක්වා සුළු ආර්ථික භෝග හා බීජ සංවර්ධනය සඳහා වූ ආයෝජන වැඩි කිරීම සැලකිල්ලට ගෙන ප්‍රමුඛතා හඳුනා ගැනීමට හා පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු ආරම්භ කිරීමට ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරී සහභාගීත්වය තහවුරු කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.

8. රාජ්‍යයන් විසින් බීජ ප්‍රතිපත්ති, භෝග විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීම, වෙනත් බුද්ධිමය දේපල නීති, සහතික කිරීමේ යෝජනා ක්‍රම සහ බීජ අලෙවිකරණ නීති, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන් හා වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ අවශ්‍යතා හා යථාර්ථයන් වලට ගෞරව කරමින් ඒවා සැලකිල්ලට ගන්නා බවට සහතික කළ යුතුය.

ගොවීන්ට තම ගොවිපලෙහි ඉතිරි කරන ලද බීජ හෝ වෙනත් ද්‍රව්‍ය සුරැකීමට, භාවිතා කිරීමට, හුවමාරු කිරීමට සහ විකිණීමට අයිතිය ඇත.

ගොවීන්ට තමන්ගේම බීජ සහ පාරම්පරික දැනුම පවත්වා ගැනීමට, පාලනය කිරීමට, ආරක්ෂා කිරීමට සහ වර්ධනය කිරීමට අයිතියක් ඇත.

20 වන වගන්තිය: ජෛව විවිධත්වයට ඇති අයිතිය

1. රාජ්‍යයන් ඔවුන්ගේ ජාත්‍යන්තර බැඳීම් වලට අනුව ඝනත්වය අඩු වීම වැළැක්වීම හා සංරක්ෂණය සහතික කිරීම මෙන්ම ජෛව විවිධත්වය තිරසර ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන් හා වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ අයිතීන් පූර්ණ ලෙස භුක්ති විඳීම ප්‍රවර්ධනය හා ආරක්ෂා කිරීමට සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

2. රාජ්‍යයන් විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන් හා වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සම්ප්‍රදායික දැනුම, ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය හා තිරසාර භාවිතයට අදාළ සම්ප්‍රදායික කෘෂිකාර්මික, එඬේර, වන වගා, ධීවර, පශු සම්පත් සහ කෘෂි පරිසර පද්ධති ඇතුළු නවෝත්පාදන ප්‍රවර්ධනය හා ආරක්ෂා කිරීමට සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

3. වෙනස් කළ ජීවීන්ගේ වර්ධනය, හැසිරවීම, ප්‍රවාහනය, භාවිතය, පැවරීම හෝ නිදහස් කිරීම හේතුවෙන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වගා කටයුතු කරන ගොවීන් හා වෙනත්පුද්ගලයින්ගේ අයිතීන් උල්ලංඝනය වීමේ අවදානම වැළැක්වීමට රාජ්‍යයන් විසින් කටයුතු කළ යුතුය.

21 වන වගන්තිය: mßiÿ c, moO; i|yd we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට සුරක්ෂිත මෙන්ම පිරිසිදු පානීය ජලය පරිභෝජනය කිරීම සහ සනීපාරක්ෂිතව ජීවත් වීම සඳහා මානව අයිතිවාසිකමක් ඇත. මනුෂ්‍යයෙක් වශයෙන් ස්වකීය ගෞරවය සහ මානව අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳිමින් පරිපූර්ණ ජීවිතයක් ගතකිරීමට මෙකී කරුණු අත්‍යවශ්‍ය වේ. උසස් තත්ත්වයෙන් යුතු, දැරිය හැකි පිරිවැයක් සහිත, පහසුවෙන් භෞතිකව ප්‍රවේශ විය හැකි, සමානාත්මතාවයෙන් යුතු සහ සංස්කෘතික සහ ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව පිළිගත හැකි ක්‍රමවත් ජල සැපයුම් පද්ධති සහ සනීපාරක්ෂක පහසුකම් පැවතීම මෙම අයිතිවාසිකම යටතට ඇතුළත් වේ.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට පුද්ගලික සහ ගෘහස්ත භාවිතය, ගොවිතැන, මසුන් ඇල්ලීම, පශු සම්පත් පාලනය සහ ජලය ආශ්‍රිත වෙනත් ජීවනෝපායන් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා සංරක්ෂණය, ප්‍රතිසාධනය සහ තිරසාර භාවිතය සහතික කරමින් ජලය ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඇත. එසේම අත්තනෝමතික සැපයුම් කප්පාදු කිරීම් හෝ අපවිත්‍ර වීමකින් තොර ජලය කළමනාකරණය පද්ධතියක් සඳහා සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ලබා ගැනීමට ඔවුන්ට අයිතියක් ඇත.

3. සංක්‍රමණික එඬේරුන්, වතුකරයේ කම්කරුවන් වැනි අඩු වරප්‍රසාද ලාභීන් හෝ සමාජයෙන් අඩු සැලකිලි ලබන කණ්ඩායම්වලට අයත් පුද්ගලයින්ගේ සංක්‍රමණ තත්ත්වය නොසලකා සියලුම සංක්‍රමණිකයන් සහ අවිධිමත් හෝ ස්ථිර නොවන ජනාවාසවල ජීවත් වන පුද්ගලයින් සඳහා කිසිදු අසමාන සැලකීමකින් තොර චාරිත්‍රානුකූල සහ ප්‍රජා පාදක ජල කළමනාකරණ පද්ධතියක ප්‍රවේශය ආරක්ෂා කරමින් සහතික කිරීමට රජය ගරු කළ යුතු අතර පුද්ගලික, ගෘහාශ්‍රිත සහ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවන් සඳහා දැරිය හැකි පිරිවැයකට ජලය සැපයීමට වගබලා ගැනීමටත් විශේෂයෙන් ග්‍රාමීය කාන්තාවන් සහ ගැහැනු ළමුන් සඳහා වැඩිදියුණු කළ සනීපාරක්ෂක පහසුකම් සැපයීමටත් පියවර ගත යුතුය. තවද වාරි තාක්ෂණය ඇතුළු ව පිරිපහදු කළ අපජල නැවත භාවිතා කිරීම, ජලය රැස් කිරීම සහ ගබඩා කිරීම සඳහා යෝග්‍ය සහ දැරිය හැකි තාක්ෂණයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රජය යොමුවිය යුතුය.

4. කාර්මික අපද්‍රව්‍ය, සාන්ද්‍රිත ඛණිජ සහ රසායනික ද්‍රව්‍ය වැනි ක්ෂණික හෝ ප්‍රමාද වී මිනිසාට අහිතකර ලෙස බලපාන විෂ ද්‍රව්‍ය අධික ලෙස භාවිත කිරීමෙන් කඳු, වනාන්තර, තෙත බිම්, ගංගා, භූගත ජල මූලාශ්‍ර සහ විල් ඇතුළු ජලය ආශ්‍රිත පරිසර පද්ධතීන්ට සිදුවන හානිය වළක්වා ගැනීමත් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කිරීමත් රජය විසින් සිදු කළ යුතුය.

5. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් ජනතාවගේ ජල අයිතිය භුක්ති විඳීමට තුන්වන පාර්ශ්වයන්ගෙන් එල්ලවන බාධා රජය විසින් වැළැක්විය යුතු අතර එහි සංරක්ෂණය, ප්‍රතිසංස්කරණය සහ තිරසර භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කරමින් වෙනත් භාවිතයන්ට පෙර මිනිස් අවශ්‍යතා සඳහා ජලය සැපයීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය.

පිරිසිදු ජලය සහ සනීපාරක්ෂාව ලබා ගැනීමට ගොවීන්ට අයිතියක් ඇත. රාජ්‍යයන් විසින් තිරසර යටිතල පහසුකම් සැපයිය යුතු අතර වෙනත් පාර්ශ්ව මෙම අයිතියට බාධා කිරීම වැළැක්විය යුතුය.

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සිටින සියලුම ගොවීන්ගේ සහ සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ගේ සමාජ ආරක්ෂණ අයිතිය භුක්ති විඳීම ප්‍රවර්ධනය කිරීමට රාජ්‍යයන් සුදුසු පියවර ගත යුතුය.

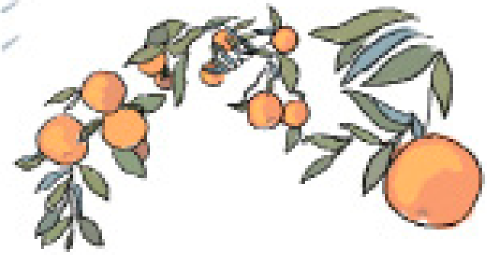

22 වන වගන්තිය: iudc wdr l IKhg we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට සමාජ රක්ෂණ ක්‍රම ඇතුළු සමාජ ආරක්ෂණය සඳහා අයිතියක් ඇත

2. රාජ්‍යයන් විසින්, තම දේශීය තත්වයන්ට අනුව, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ගේ සමාජ ආරක්ෂණය සඳහා ඇති අයිතිය පිළිගත යුතු අතර ඒවා ප්‍රවර්ධනය කළ යුතුය.

3. රජය විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට සමාජ රක්ෂණ ක්‍රම ඇතුළු සමාජ ආරක්ෂණය සඳහා ඇති අයිතිය පිළිගත යුතු අතර, රටේ තත්වය අනුව, ජාතික වශයෙන අර්ථ දක්වා ඇති දරිද්‍රතාව වැළැක්වීම හෝ තුරන් කිරීම ඉලක්ක කරගත් මූලික සමාජ ආරක්ෂණයන් ඇති කළ යුතුය. ඒවා දැනටමත් ඇත්නම්, එම මූලික සමාජ ආරක්ෂණයන් පවත්වාගෙන යා යුතුය. අවම වශයෙන් තම ජීවිත කාලය පුරා අත්‍යාවශ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවාවන්ට ප්‍රවේශ වීමට සහ මූලික ආදායමක් තහවුරු කළ යුතුය. මේ හරහා යම් රටක අත්‍යාවශ්‍ය යයි පිලිගත් භාණ්ඩ සහ සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ වීමට ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට ඉඩ ලැබේ.

4. සහතික කළ මූලික සමාජ ආරක්ෂණයන් නීති මගින් ඇති කළ යුතුය. මේවා තුළ අපක්ෂපාත, විනිවිදභාවයෙන් යුතු, ප්‍රවේශ විය හැකි සහ දරාගත හැකි වියදමකින් සිදුකළ හැකි දුක්ගැනවිලි සහ අභියාචනා ක්‍රියාපටිපාටියක් නිශ්චිතව සඳහන් කළ යුතුය. ජාතික නීති රාමුවට, පුද්ගලයන් අවනත වන බව වැඩි කිරීමට විවිධ පද්ධති සකස් කළ යුතුය.

23 වන වගන්තිය: ldhl yd udkil fi!LHhg we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට, ළඟා කර ගත හැකි, ඉහළම ශාරීරික හා මානසික සෞඛ්‍යය තත්වයන් භුක්ති විඳීමේ අයිතිය ඇත.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයන්ට ඔවුන් සාම්ප්‍රදායිකව භාවිතා කළ බෙහෙත් භාවිතා කිරීමට සහ ආරක්ෂා කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ සෞඛ්‍ය පුරුදු පවත්වා ගෙනීමට අයිතියක් ඇත. තවද සාම්ප්‍රදායික ඖෂධ සකසා ගැනීම සඳහා භාවිතා කළ ශාක, සතුන් සහ ඛනිජ සංරක්ෂණය කිරීමටද ඔවුන්ට අයිතියක් ඇත.

3. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සෞඛ්‍ය පහසුකම්, භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වෙනස් කොට සැලකීමකින් තොර ප්‍රවේශය රාජ්‍ය විසින් සහතික කළ යුතුය. මෙහිදී විශේෂයෙන් අවධානම් තත්ත්වයක සිටින කණ්ඩායම් ගැන අවධානය යොමු කළ යුතුය. අත්‍යාවශ්‍ය ඖෂධ සඳහා ප්‍රවේශය, ප්‍රධාන බෝවන රෝගවලට එරෙහිව ප්‍රතිශක්තිකරණය, ප්‍රජනක සෞඛ්‍යය, ප්‍රජාවට ප්‍රධාන වශයෙන් බලපාන මානසික සෞඛ්‍ය ගැටලු පිළිබඳ තොරතුරු (ඒවා වැළැක්වීමේ සහ පාලනය කිරීමේ ක්‍රම ඇතුළුව,) මාතෘ සහ ළමා සෞඛ්‍ය සේවා, මෙන්ම සෞඛ්‍ය සහ මානව හිමිකම් පිළිබඳ අධ්‍යාපනය ඇතුළු සෞඛ්‍ය සේවකයින් සඳහා පුහුණුවද රාජ්‍ය විසින් සහතික කළ යුතුය.

සාම්ප්‍රදායික ඖෂධ සහ භාවිතයන් ආරක්ෂා කිරීම ඇතුළුව, කායික හා මානසික සෞඛ්‍ය රැකවරණය සඳහා ගොවීන්ගේ අයිතිය රාජ්‍යයන් විසින් ආරක්ෂා කළ යුතුය.

තමන් පදිංචි ස්ථාන සුරක්ෂිත කිරීමට සහ එම ස්ථාන වලින් නීති විරෝධී නෙරපා හැරීම් වලින් නිදහස් වීමට ගොවීන්ට අයිතියක් ඇත. ඉවත් කිරීම නොවැළැක්විය හැකි විට සාධාරණ වන්දි ගෙවීමට රාජ්‍යයන් වග බලා ගත යුතුය.

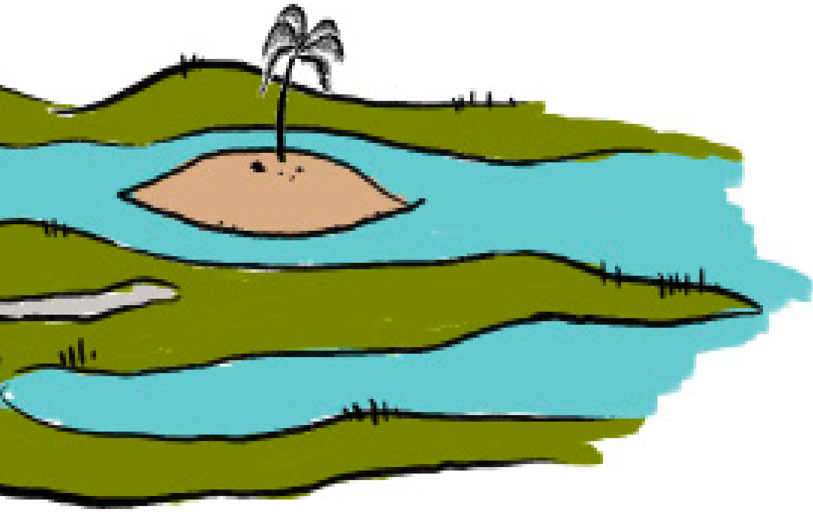

24 වැනි වගන්තිය : kjdi wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට ප්‍රමාණවත් තරම් නිවාස සඳහා අයිතියක් ඇත. ඔවුන්ට සාමකාමීව, අභිමානයෙන්, සහ මෙම සන්දර්භය තුළ වෙනස්කම් වලට භාජනය නොවී, ආරක්ෂිත නිවසක් සහ ප්‍රජාවක් තුළ ජීවත් වීමට අයිතියක් ඇත.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට, ඔවුන්ගේ නිවසින් බලහත්කාරයෙන් ඉවත් කිරීම, හිරිහැර කිරීම සහ වෙනත් තර්ජන වලට භාජනය නොවී ආරක්ෂා වීමට අයිතියක් ඇත.

3. නීතිමය හෝ වෙනත් ආකාරයේ ආරක්ෂණක් ලබා නොදී “ රාජ්‍යයන් අත්තනෝමතික ලෙස හෝ නීති විරෝධී ලෙස” තාවකාලිකව හෝ ස්ථිරව, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන් සහ වෙනත් ජනතාව ඔවුන්ගේ කැමැත්තට එරෙහිව ඔවුන් වාසය කරන නිවාස හෝ ඉඩම වලින් ඉවත් නොකල යුතුය. යම් හෙයකින් ගොවීන් සහ වෙනත් ජනතාව ඉවත් කිරීම නොවැළැක්විය හැකි නම්, රජය විසින් ඔවුන්ට සියලු භෞතික හෝ වෙනත් අලාභයන් සඳහා සාධාරණ සහ ගැලපෙන වන්දි ලබා දීම හෝ ලබා දෙන බවට සහතික කිරීම කළ යුතුය.

25 වන වගන්තිය: wOHdmkh iy myKj i|yd we; wh;h

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන් සහ වෙනත් ජනතාවට, ඔවුන් ජීවත් වන කෘෂි පාරිසරික, සමාජ සංස්කෘතික සහ ආර්ථික පරිසරයන්ට ගැලපෙන පුහුණුවක් ලැබීමට අයිතියක් ඇත. පුහුණු වැඩසටහන් මගින් ආවරණය වන කාරණා වලට ඵලදායිතාව වර්ධනය, අලෙවිකරණය සහ පළිබෝධ, ලෙඩරෝග, පද්ධතිය තුළ ඇතිවිය හැකි කම්පන වලට මුහුණ දීමේ හැකියාව වැඩිදියුණු කිරීම, රසායනික ද්‍රව්‍ය වල, දේශගුණික විපර්යාස සහ කාලගුණය සම්බන්ධ සිදුවීම් වලින් වන බලපෑම් ඇතුළත් විය යුතුය.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සියලුම දරුවන්ට, ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියට අනුකූලව සහ සියලුම මානව අයිතිවාසිකම් සුරැකෙන පරිදි අධ්‍යාපනය ලැබීමේ අයිතියක් ඇත.

3. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන් මුහුණ දෙන වර්ථමාන සහ ඉදිරි අභියෝගවලට වඩාත් යෝග්‍ය ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා රාජ්‍යයන් සාධාරණාත්මක සහ සහභාගීත්ව ගොවි විද්‍යා හවුල්කාරිත්වයන් දිරිමත් කළ යුතුය. එවැනි හවුල්කාරිත්වයන් අතර ගොවි ක්ෂේත්‍ර පාසල්, සහභාගීත්ව ශාක අභිජනනය සහ ශාක හා සත්ව සෞඛ්‍යය සායන, ඇතුළත් වෙයි.

4. ගොවිපල මට්ටමින් පුහුණුව, වෙළෙඳපල තොරතුරු සහ උපදේශන සේවා සැපයීම සඳහා රාජ්‍යයන් ආයෝජනය කළ යුතුය.

ගොවීන්ගේ දරුවන්ට සංස්කෘතිකමය වශයෙන් සුදුසු ලෙස අධ්‍යාපනයට අයිතියක් ඇත.

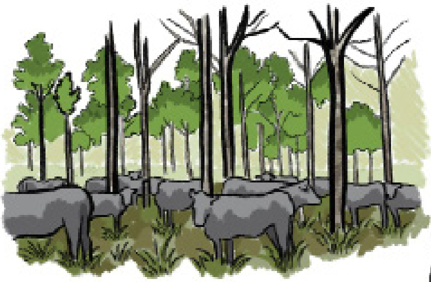

ගොවි ක්ෂේත්‍ර පාසල්, සහභාගීත්ව ශාක අභිජනනය සහ ශාක හා සත්ව සෞඛ්‍ය සායන වැනි අධ්‍යාපන අවස්ථා ගොවි දරුවන්ට සැලසිය යුතුය

අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට සහ පාලනය කිරීමට ගොවීන්ට
අයිතියක් ඇත.
සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය සහ පාරම්පරික දැනුම වර්ධනය
කිරීම මෙන්ම වෙනස්කම් කිරීම තුරන් කිරීමට ද රාජ්‍යයන්
පියවර ගත යුතුය

26 වන වගන්තිය: ixilD;l wh;jdilï iy iïmodhl oeku

1. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට, කිසිම බාධාවකින් හෝ ඕනෑම ආකාරයක වෙනස්කම් කිරීමකට භාජනය නොවී, තමන්ගේම සංස්කෘතිය භුක්ති විඳීමට සහ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතික සංවර්ධනය නිදහසේ කරගෙන යාමට අයිතියක් ඇත. ගොවීන්ට සහ වෙනත් ජනතාවට, ජීවන මාර්ග, නිෂ්පාදන හෝ තාක්ෂණ ක්‍රම හෝ සිරිත් විරිත් සහ සම්ප්‍රදාය වැනි ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික සහ දේශීය දැනුම පවත්වා ගැනීමට, ප්‍රකාශ කිරීමට, පාලනය කිරීමට, ආරක්ෂා කිරීමට සහ සංවර්ධනය කිරීමට අයිතියක් ඇත. නමුත්, ජාත්‍යන්තර නීතිය මගින් සහතික කර ඇති මානව හිමිකම් උල්ලංඝණය කිරීමට හෝ ඒවායේ විෂය පථය සීමා කිරීමට කිසිවකුට සංස්කෘතික අයිතීන් භාවිතා කළ නොහැකිය.

2. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ට සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ට, තනි තනිව සහ/හෝ සාමූහිකව, අන් අය සමග හෝ ප්‍රජාවක් ලෙස, ඔවුන්ගේ ප්‍රදේශීය සිරිත් විරිත්, භාෂාවන්, සංස්කෘතිය, ආගම්, සාහිත්‍ය සහ කලාව ප්‍රචාරය කළ හැකිය. නමුත් ඒවා ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් වලට අනුකූල විය යුතුය.

3. රාජ්‍යයන් විසින් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින්ගේ සාම්ප්‍රදායික දැනුමට අදාළ අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කිරීම සහ ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පියවර ගත යුතු අතර, ගොවීන්ගේ සහ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන අනෙකුත් පුද්ගලයින්ගේ සාම්ප්‍රදායික දැනුම, භාවිතයන් සහ තාක්ෂණයන්ට එරෙහිව වෙනස්කම් ඉවත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

27 වන වගන්තිය: එක්සත් ජාතීන්ගේ සහ අනෙකුත් අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන වල වගකීම

1. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයේ විශේෂිත ආයතන, අරමුදල් සහ වැඩසටහන් සහ ජාත්‍යන්තර සහ කලාපීය ඇතුළු මූල්‍ය සංවිධාන ඇතුළු අනෙකුත් අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන, මෙම ප්‍රකාශනය සම්පූර්ණයෙන්ම සාක්ෂාත්කරණයට දායක විය යුතුය. මෙය සංවර්ධන ආධාර සහ සහයෝගීතාව බලමුලු ගැන්වීම මගින්ද කළ හැකිය. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන වෙනත් අයට බලපාන ගැටළු පිළිබඳව විසඳීමට උත්සහ ගැනීමේදී එම ගැටලු වලට මුහුණදෙන අයගේ සහභාගීත්වය සහතික කිරීමේ මාර්ග සහ විධි සලකා බැලිය යුතුය.

2. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංගමයේ විශේෂිත ආයතන, අරමුදල් සහ වැඩසටහන් සහ ජාත්‍යන්තර සහ කලාපීය ඇතුළු මූල්‍ය සංවිධාන ඇතුළු අනෙකුත් අන්තර් රාජ්‍ය සංවිධාන, මෙම ප්‍රකාශනය සඳහා ගෞරවය ඇති කිරීම සහ එය පූර්ණව ක්‍රියාත්මක කිරීම එහි සඵලතාව ගැන පසු විපරම් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ අනෙකුත් ජනතාවගේ අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය සහ ඊට සම්බන්ධ සංවිධාන වගකිව යුතුය.

DECLA RATION

28 වන වගන්තිය : සාමාන්‍ය වගන්ති

1. වර්තමාන ප්‍රකාශනයේ ඇති කිසිම කරුණක්, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සේවය කරන ගොවීන්ගේ සහ වෙනත් පුද්ගලයින් සහ දේශීය ජනයා දැනට ඇති හෝ අනාගතයේ දී අත්පත් කර ගත හැකි අයිතිවාසිකම් අහෝසි කිරීමක්, අඩු කිරීමක්, දුර්වල කිරීමක් ලෙස සැලකිය නොහැකිය.

2. සියලු දෙනාගේ මානව හිමිකම් සහ මූලික නිදහසට, මෙම ප්‍රකාශනය දක්වා ඇති අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී “ කිසිම වෙනස් කමකින් තොරව, ගරු කරනු ලැබේ. මෙම ප්‍රකාශනයේ දක්වා ඇති අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක වීම සීමා විය හැක්කේ නීතිය මගින් සහ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් බැඳීම් වලින් පමණි. එවැනි ඕනෑම සීමාවක් වෙනස් කොට සැලකීමකින් තොර විට යුතු අතර, එය සිදු කල හැක්කේ අන් අයගේ අයිතිවාසිකම් සහ නිදහසට ගරු කිරීම සහ සාධාරණ හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක අනිවාර්ය අවශ්‍යතා වඩා හොඳින් සම්මුඛ කර ගැනීමට පමණි.

NOTES

NOTES

NOTES